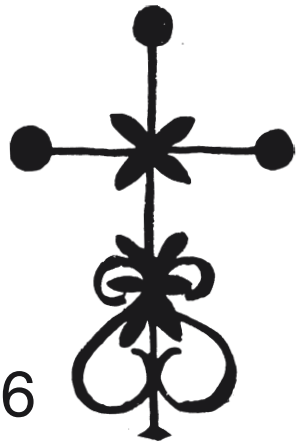

TARVAS KOTISEUTULEHTI

N:o 1, 2006

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

KOTIKUNTAMME TARVASJOKI

Kädessänne oleva lehti edustaa Tarvasjoen perinteitä ja historiaa kunnioittavaa linjaa. Itse olen neljän vuoden ajan tehnyt töitä Tarvasjoen kunnassa ja yleensäkin Varsinais-Suomessa, joten tietämykseni alueen historiasta on vaatimatonta, vaikkakin kehittyvä. Alunperin satakuntalaisena, Etelä-Savon kautta kiertäneenä pitkän linjan julkisen sektorin työntekijänä koen kuitenkin edelleen omaavani oppimisen taidon, joten uskon omakuvani myös Tarvasjoen historiatietoa yhä enemmän. Kiitän mahdollisuudesta saada olla tällä kirjoituksellani mukana tämän julkaisun laadinnassa!

Tarvasjoen historia -kirjasta voimme todeta tärkeät merkkipaikat kunnan historiassa. Euran kappelikunnan (vuodesta 1910 Tarvasjoen kunnan) kuntakokouksen ensimmäinen esimiehistö valittiin Marttilan pitäjänkokouksessa 24.1.1869. Tarvasjoen kunnanvaltuuston ensimmäinen kokous pidettiin 6.2.1919 (s. 367). Sisäministeriö vahvisti Tarvasjoen kunnan vaakunan 30.11.1951. Vaakunan tunnuskuva on metsäkauris eli tarvas, pitäjän nimen pohjana olleen joennimen muinainen aihe. Tarvasjoen 140 -vuotisjuhlaa vietetään siis vuonna 2009. Tärkeänä osana Tarvasjoen toiminnoissa on luonnollisesti 100-vuotias seurakunta, jonka syntyajaksi on määritetty 6.3.1906 (s. 357). Tällöin Euran kappeliseurakunta erotettiin Marttilan kirkkoherrakunnasta. Kunta ja seurakunta ovat Tarvasjoellakin tehneet perinteistä yhteistyötä, minkä näen hyvin arvokkaana ja tärkeänä. Aikaisemmin itsekin (Lapin) seurakunnan palveluksessa olleena ymmärän yhteistyön arvon myös seurakunnan näkökulmasta. Voimavaroja yhdistäen saamme enemmän aikaan ja samalla resurssitkin jakaantuvat useammalle taholle. Tämä pätee sekä paikallisella, kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Varsinais-Suomeen tullessani olin myönteisesti yllättynyt kuntien välisen yhteistyön monipuolisuudesta. Yhteistyötä on tehty jo vuosien ajan mm. vesija jätehuollossa, maaseututoimissa sekä rakennusvalvonnassa. Yhteistyökumppaneina ovat olleet vaihtelevasti, toimialasta riippuen, sekä Loimaan että Turun seutukunnan kunnat. Tämän päivän kuntasasioista huonojen taloudellisten näkymien ohella tiedämme päivän puheen- ja otsikoiden aiheena olevan kunta- ja palvelurakennemuutoksen. Näillä näkökulmilla paljon puhuttu puitelaki annetaan tämän vuoden syksyllä. Useissa yhteyksissä on valtakunnankin tasolta korostettu, ettei kunnissa kuitenkaan pidä jäädä odottelemaan lain ohjeistusta. Tarvasjoella onkin erilaisia lisäyhteistyökuvioita suunnitteilla suuntaan jos toiseenkin. Yksi merkittävimmistä ovat sosiaali- ja terveystoimen yhteistyösuunnitelmat Härkätien terveyskeskuksen kuntayhtymän toimialueella. Jäsenkuntia ovat Tarvasjoki, Lieto, Marttila ja Koski Tl. Neuvotteluja on käyty vuoden 2005 syksystä alkaen. Yhteistyön painopisteenä on tässä vaiheessa asetettu lastensuojelu ja vanhustenhuollon hoidon porrastus. Palvelutasokartoituksessa nämä alueet nähtiin merkittävimmiksi sekä taloudellisen vastuun, tulevaisuuden näkymien että yhteistyön toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaisimmiksi. Yhteneviä tarpeita muillakin osa-alueilla toki löytyi, mutta yhteisenä kannanottona todettiin, että jostakin on aloitettava, eikä kaikkea voida saada kerralla! Yhtenä laajempaan mahdollisuuteen tehostaa sosiaali- ja terveystoimen palvelujen järjestämistä on esillä ollut myös mahdollinen yhteistyö Härkätien terveyskeskuskuntayhtymän, Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymän ja Loimaan kansanterveystyön kuntayhtymän alueella.

Kunnanhallituksen puheenjohtaja Risto Järvinen luovuttamassa kunnan lahjaa eläkkeelle jäävälle Stig Nybergille. Kuva Tarvasjoen kunta.

Uusi kunnanjohtaja Oili Paavola kunnanhallituksen seurassa. Kuva Tarvasjoen kunta.

Maaseututoimen osalta yhteistyön laajentamisneuvottelut jatkuvat elokuussa Tarvasjoen, Liedon, Auran ja Marttilan kuntien kesken. Tällä hetkellä Tarvasjoen ja Marttilan yhteinen asiointipiste on Tarvasjoen kunnantalolla. Liedon ja Auran asiakaspalvelu on vuoroin Aurassa ja vuoroin Liedossa. Teknisen toimen yhdistäminen Tarvasjoen ja Auran kuntien välillä etenee vauhdikkaasti. Kiinteistö- ja rakennusvalvonnan yhteistyöneuvotteluja on käyty Tarvasjoen, Auran ja Marttilan kuntien kesken. Päivystysyhteistyö käynnistyy vielä tämän

vuoden aikana kolmen kunnan yhteisenä ja Tarvasjoen ja Auran kuntien yhteinen tekninen toimi vuoden 2007 alusta lähtien, johon ajankohtaan sijoitetaan myös rakennusvalvonnan yhdistäminen Tarvasjoen, Auran ja Marttilan kuntien kesken.

Kuntarakenteen uudistaminen ei mielestäni tuo ratkaisua niukkenevien resurssien ahdingossa painaville kunnille. Sen sijaan palvelurakenteita remontoimien ja yhteistyötä kehittämien on sitä vastoin saatavissa taloudellisia säästöjä tai ainakin saadaan jarrutettua kustannusten kohoamista. Yhteistyö mahdollistaa myös erityisasiantuntemuksen hyväksikäytön nykyistä tehokkaammin. Tarvasjoella on kunnanvaltuuston tasollakin otettu selvä kanta kunnan itsenäisyyden säilymisen puolesta. Kuntien välisen yhteistyön kehittäminen ja laajentaminen tukevat tätä tavoitetta. Useissa puheenvuoroissa on valtakunnankin tasolla todettu, että pienten kuntien palvelujen toteuttamistavat ja -tehokkuus ovat täysin vertailukelpoisia suurten kuntien ja kaupunkien vastaaviin, jopa tehok-

kaampia! Tarvasjoellakin ovat peruspalvelut sinänsä kunnossa ja kuntalaisilla on suora ja välitön yhteys viranomaisiin. Lähidemokratia toimii! Kuntatutkijat varoittavatkin suurten kuntien liiallisesta ihannoinnista (Turun Sanomat 27.5.2006). Pienissä kunnissa asukkaiden vaikutusmahdollisuudet ovat parhaimmat. Turun Sanomissa olleeseen toteamukseen ”Pikkukuntien vahvuus löytyy yhteisöllisyydestä” on helppo yhtyä. Kuntalaisten huoli palvelujen loitontumisesta onkin ollut suurin murheenaihe kunta- ja palvelurakennemuutostamiskeskustelussa. Tarvasjoellakin kunnan historian ja paikallisten perinteiden koetaan vaarantuvan, jos puhutaan kuntarakenteisiin kajoamisesta. Historiaa ei tietenkään mikään muuksi muuta – se on Tarvasjoella arvokas asia, jota tuskin koskaan tuodaan liikaa esille. Tarvasjoen historia -kirjan alkulehdellä on siteeraus Aleksis Kiven Seitsemästä veljeksestä: ”Tietää, mitä on tapahtunut, sehän on, eräältä kannalta katsoen viisaus suuri. Jos visusti harkitset, mikä kylvö menneistä päivistä saattoi hyödyllisiä, mikä vahingollisia hedelmiä, ja sen mukaan asetat elämäsi, työsi ja toimesi, niin oletpa viisas mies.” Tässä on viisaus, jota nykyajankin sukupolvien on syytä muistuttaa mieliinsä. Perinteet luovat turvallisuutta, jota ei voi korvata uusilla virtauksilla. Toki uusia toimintamalleja ja -tapoja on syytä kehittää ja luoda, mutta ne eivät voi korvata vanhoja. Sanotaanhan, että tietääksemme, mihin olemme menossa, on meidän tiedettävä, mistä olemme tulleet!

Tarvasjoen taloudellinen tilanne on pitkään vaatinut erityistä huomiota. Kustannusten nousua on pyritty hidastamaan, tosin kunnan omien toimenpiteiden vaikutus on vähäinen esimerkiksi erikoissairaanhoidon järjestämisessä. Lähitulevaisuuden haasteitamme ovat erityisesti päivähoidon ja vanhustenhuollon palvelujen järjestäminen palvelutarpeiden kasvaessa ja muttuessa. Ongelmallista on ennenkaikkea se, ettei kunnan talous kestä miljoonainvestointeja vuosittain. Yksi myönteisistä kehityssuunnista Tarvasjoella on väestörakenteen nuorekkuus. 0–6 vuotiaita oli vuoden vaihteessa 9,2 % koko kunnan väestöstä maan keskimääräisen ollessa 7,61 %. Asukasmäärä oli 30.4.2006 1966, jossa on pientä lisäystä koko ajan. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuutemme, joskin ikäihmisillä on ja tulee olemaan aina kunnioitettava ja arvokas asema vuosikymmenten työstä ja viisaudesta kuntamme kehityksessä.

Vahvuutemme antavat uskoa tulevaisuuteen! Sijaintimme lähellä Turku ja Saloa, hyvät sosiaali-, terveys- ja koulupalvelut sekä monipuoliset vapaa-aikapalvelut tarjoavat hyvän elämän perusedellytykset. Luonnonläheisyys, jokimaisemat ja kaikki ympäröivä kauneus, joka erityisesti tähän aikaan vuodesta on parhaassa loistossaan, ovat arvo sinänsä.

Virkistävää kesää kaikille, yhteistyöhengessä!

Oili Paavola
kunnanjohtaja

VELI VELJEÄ AUTTAEN

Tarvasjoen sotaveteraanit 40 vuotta

Sodan jälkeistä aikaa ja sotaveteraanien tunteita kuvasi Lauri Heimonen 15 vuotta sitten näin: ”Useimmat muistavat mil-laiselta tuntui sodasta palaamisen jäl-keen. Suomalaiset olivat taistelleet tosi-asiassa voitokkaasti valtiollisen itsenäisyytensä säilyttäen, mutta silti heitä pi-dettiin hävinneinä, joiden piirien mieles-tä jopa rikollisina. Masennus valtasi mie-let. - Tartuttiin työhön, jälleenrakennuk-seen, opiskeluun, maan parantamiseen. Maksettiin huikeat sotakorvaukset. Yri-tettiin unohtaa menneet.

Mutta yksi ei unohtunut: aseveljeys! Taisteluiden tulimyrskyssä vahvistunut hengenyyhteys ei painunut unhoon, vaika soturien yhdyssteeksi solmittu valta-kunnallinen liitto oli lakkautettu ajan johtaville poliitikoille sopimattomana. Ei, vaan se henkeili miesten mielissä odotta-en maltillisesti uutta tulemistaan.”

Valtakunnallisella liitolla Lauri Hei-monen tarkoittaa Suomen Aseveljien Liittoa, joka talvisodan jälkeen oli pe-rustettu rintamamiesten yhdistysten kat-tojärjestöksi. Liitto oli saanut eri yhteis-kuntapiirien jakamattoman kannatuksen ja sen jäsenenä oli yli 200 000 aseveljeä ja 40 000 asevelinaista. Liikkeen ansioki-si on katsottu yhteiskuntarauhan säily-minen sekä sodassa että rauhan tultua. Se valmensi rintamamiehiä henkisesti ja aineellisesti siviilielämään siirtymises-sä, asutussasioissa ja korvausten saami-ssa sodan aiheuttamista vahingoista. Tarvasjoen yhdistyksen muistetaan eri-tyisesti tukeneen kaatuneiden omaisia auttaen aineellisesti ja talkootyöllä. Voi-makkaaksi edunvalvojaksi ja aseveljien lujaksi yhdyssteeksi kasvanut liitto kui-tenkin lakkautettiin 25.1.1945 ja näin sen toiminta sammui Tarvasjoellakin.

Uuden yhdistyksen perustaminen

Suomen Aseveljien liiton lopettamisen jälkeen meni koko maassa 12 vuotta en-nen kuin sotaveteraanit ryhtyivät ajatte-lemaan oman järjestön perustamista. Ensimmäiset yhdistykset perustettiin 1957 ajamaan rintamamiesten maanhan-kinta- ja asuntoasioita. Näistä kolme en-simmäistä perustivat 29.9.1957 Rinta-miesten Asuntoliiton, josta katsotaan Suomen Sotaveteraaniliiton toiminnan alkaneen. Sen toiminta oli alkuvuosina kuitenkin suppeaa, sillä 1962 oli perus-tettu vasta 16 yhdistystä. Kun vuonna 1964 liiton nimeksi tuli Suomen Sotave-teraaniliitto, toiminta laajeni ja yhdis-tyksiä sekä piiriliittoja ryhdyttiin perus-tamaan. Varsinais-Suomen vanhin sota-veteraaniiyhdistys perustettiin Turkuun 1958 ja seuraava vasta 1963 Mietoisiin. Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri perustettiin 19.2.1966.

Aloitteen veteraaniiyhdistyksen perus-tamisesta tekivät Reino Järvinen ja Viljo Laine. Laine oli jo välirauhan aikana ja heti sodan jälkeen ollut johtamassa Ase-veliliiton Tarvasjoen yhdistystä ja toivoi perustettavaksi yhdistyksen, jossa samanlaisella veljeshengellä tuettaisiin rintamamiehiä ja heidän perheitään. Hänen 30.8.1966 koole kutsumaan ko-koukseen saapui 17 miestä, jotka päätti-vät perustaa ”Tarvasjoella asuvien rinta-malla olleiden yhteisen ’poppoon’, jota kutsutaan nimellä Tarvasjoen Rintama-miehet. Erkki Laurilan laati kokouksen pöytäkirjan. Yhdistyksen puheenjohta-jaksi valittiin Viljo Laine ja sihteeriksi Erkki Laurila. Sääntöjä ei yhdistyksellä aluksi ollut, eikä se liittynyt mihinkään piiriin eikä liittoon. Kuukautta myöhem-min pidetyssä seuraavassa kokouksessa päätettiin ”katsoa rintamamiehiksi kaik-ki, jotka ovat olleet mukana yhteisellä asialla Isänmaan hyväksi”.

Alkuaikojen toiminta oli vilkasta, vaika se rajoittui pääasiassa tupailtoihin ja muihin keskusteluhetkiin. Vuoronperään

veteraanit kokoontuivat veljien koteihin, joissa emännät hoitivat tarjoilun. Kes-kustelut keskittyivät sotamuistoihin. Ne syvenivät, kun Vieno Nurmi ryhtyi il-loissa lukemaan kirjoittamaansa Tarvas-joen komppanian sotamatkan kuvausta. Luku luvulta kertomus eteni ja mukana olleet liittivät siihen omia muistelmia. Tupailloissa ryhdyttiin keräämään kolehtia yhdistyksen talouden pohjaksi. Ensimmäisinä vuosina ei vielä tehty retkiä kauemmaksi, mutta joka kesän koho-kohtana muistetaan rattaosat matkat Ylä-neelle Olavi Kuukkalan huvilalle.

Noilta vuosilta Erkki Laurila muistaa, että Auran veteraanit olivat ryhtyneet sitomaan havuseppeleitä, joita veljet las-kivat veteraanihautajaisissa sinivalkoi-sin nauhoiin seppeleistä viimeisenä. Au-ralaisten veteraanien tavoin myös Tar-vasjoen veteraanit alkoivat sitoa havu-seppeleitä, joita ensin laskettiin tekstit-ömin nauhoiin, kunnes kukkakauppa tuli Tarvasjoelle ja seppeleet ostettiin sieltä. Jaakko Rönne-maa toi sepeleenlaskuun saatesanat, joita on käytetty siitä asti veteraanihautajaisissa. Ensimmäisenä veteraanijuhlana muistetaan uudessa Tarvas-Hovissa 9.1.1969 pidetty jatko-sodan päättymisen 25-vuotisjuhla, jon-ka kunta järjesti.

Jäseneksi Suomen Sotaveteraaniliittoon

Tarvasjoen veteraanit järjestäytyivät var-sinaisesti vasta 23.3.1971, kun yhdistys rekisteröitiin Tarvasjoen Veteraanit r.y.:n nimellä. Kuukautta myöhemmin pide-tyssä kokouksessa yhdistykselle vali-ttiin hallitus, vahvistettiin jäsenmaksu, valittiin tilintarkastajat ja nimettiin edus-tajat piiriin kokouksiin. Yhdistyksen nimi

Sotaveteraaniiyhdistysten kanssa järjes-tettiin ensimmäinen yhteinen illanvietto. Tämän erittäin onnistuneen tapahtuman innoittamana pyrittiin laajempaan koko-naisuuteen veteraani-iltamien järjestämi-nessä. Näin saivat alkunsa ensin kahdek-san, myöhemmin kymmenen yhdistyk-sen yhteiset ohjelmalliset illanvietot. Ne ovat koonneet runsaan yleisön vuoron perään Auran Nuortentalolle, Kisariihe-n tai Tarvas-Hoviin aluksi kaksi kertaa, myöhemmin kerran vuodessa.

Vuodesta 1973 on veteraaneilla ollut ennen joulua pikkujoulujuhlat, joita vie-tettiin milloin omassa piirissä, milloin muiden seurojen ja naapuriiyhdistysten kanssa. Viime vuosina ovat veteraanit yhdessä seurakunnan kanssa järjestäneet joulujuhlan. Yhteyden pito seurakunnan kanssa on muulloinkin ollut kiinteää. Kesäisin on seurakunta vienyt veteraa-nit virkistäytymään Mellilän Mustajär-velle. Veteraanikinkereistä on tullut jo pitkään joka kevättalvinen perinne. Kun talvisodan päättymisestä oli kulunut 35 vuotta 13.3.1975, järjestivät veteraanit seurakunnan kanssa kirkkopäivän juma-lanpalveluksen ja juhlan. Siitä sai al-kunsa veteraanien kirkkopyhän perinne, joka syksyisin on jatkunut näihin päi-viin asti.

Veteraanien arvostus kasvaa

Veteraanien ja heidän työnsä arvostuk-sen katsotaan yhteiskunnassamme vähi-tellen palautuneen vuodesta 1970 alka-en, jolloin rintamasotilastunnusten ha-keminen ja myöntäminen alkoi ja laki rintamasotilaseläkkeistä annettiin. Vete-raanikuntoutus pääsi alkamaan vuonna 1977 valtion siihen myöntämän määrä-raham turvin. Ensimmäiset Tarvasjoen

Tarvasjoen Sotaveteraanien johtokunta ja naisjaosto pj. Arvo Tolvasen luona 1995. Kuva Hilikka Kujanpää.

on 11.3.1973 pidetyssä vuosikokoukses-sa muutettu Tarvasjoen Sotaveteraanit r.y.:ksi. Nimi ilmaisi Tarvasjoen veteraa-nien olevan kahtia jakaantuneessa vete-raanikentässä Suomen Sotaveteraaniliit-on jäseniiyhdistys.

Yhdistyksen toiminta muuttui noista vuosista entistä kiinteämmäksi edunval-vonnaksi, jossa tärkeäksi tuli veteraanien fyysisen kunnan ja henkisen vireyden kohottaminen ja säilyttäminen. Retkei-lystä tuli tupailtojen jälkeen ensimmäi-nen suosittu toimintamuoto. Ensimmäi-nen retki suuntautui kesäkuussa 1971 Tam-pereen ja Hämeenlinnan seudulle. Siitä lähtien on retkeilty ympäri kotimaata tai laivalla Ruotsiin, Ahvenanmaalle ja Vi-roon. Kaksi kertaa, vuosina 1977 ja 1990, käytiin katsomassa entisiä taistelupaik-koja Itä-Karjalassa. Jo vuosia ovat eräät Tarvasjoen yrittäjät järjestäneet veteraa-neille laivamatkoja ja muita virkistystilai-suuksia. Samoin eräät liikelaitokset, pan-kit ja yksityiset kansalaiset ovat kutsuneet saunailtoihin maittavine tarjoiluineen irtaantumaan arjen yläpuolelle.

Yhteistoimintaa ylläpidettiin myös naapuriveteraanien kesken vierailukäyn-ein. Näkyvämmäksi yhteistoiminta tuli 1976, kun Kyrön Seudun ja Marttilan

veteraanit pääsivät kuntoutukseen Ruis-salon kylpylään 1979. Vuoteen 1990 mennessä vasta noin neljännes Tarvasjo-en veteraaneista oli päässyt osallistu-maan valtion kustantamaan pariviikkoi-seen kuntoutukseen lähinnä Ruissalossa tai Naantalissa. Vähitellen valtion kun-toutukseen on päässyt yhä useampi ja vuodesta 1994 alkaen myös veteraanien puoliset.

Rinnakkaista kuntokurssitusta on py-ritty osittain omarahoitteisesti tai yhdis-tyksen ja piiriin huolto- ja tukiiyhdistyk-sen varoin antamaan veteraaneille Hoi-kan Opistolla, Eerikkilän koulutuskes-kuksessa, Lehmirannassa, Keikkulassa, Marielundissa tai Päiväkummussa. Hen-kisiin virkistyskursseihin on vuosittain lähetetty Muurlan opistolle. Kun tähän lisätään määrärahat kotikunnassa saata-vaan hierontaa ja uintiterapiaan, on lä-hes kaikilla nyt mahdollisuus jonkin as-teiseen kuntoutukseen.

Vuodesta 2003 Tarvasjoen Sotavete-raanit ovat palkanneet veteraaneille ja heidän leskilleen kotiaavustajan. Avusta-jan työnkuvaan on koko ajan kuulunut asunon siivous, avustaminen asiakkaan henkilökohtaisten asioiden hoidossa, lii-kunta ja muu fysioterapeuttinen ohjaus.

Tointa on koko ajan hoitanut kotiaavusta-ja Arja Rautiainen.

Veteraanien hyvin hoidetusta kunnos-ta on vuosittain antanut hyvän osoituk-sen yhdistyksen puheenjohtaja Arvo Tol-vanen, joka useana vuonna on menes-tyksellisesti osallistunut ikäluokkansa edustajana piirin hiihtomestaruuskilpai-luihin ja päässyt edustamaan Varsinais-Suomen piiriä Sotaveteraanien SM-kil-pailuihin ympäri Suomea.

Tarvasjoen Sotaveteraanit saivat oman lipun 1978. Sen lahjoitti Tarvasjoen Lions-Club ja lipun naulaus ja vihkimä-nen toimitettiin veteraanisunnuntaina 8.8.1978. Siitä asti lippu on juhlistanut kaikkia yhdistyksen juhlia ja lukuisia veteraanihautajaisia.

Yhdistyksen jäsenet ovat tiiviisti osal-listuneet Varsinais-Suomen Sotaveteraa-nipiirin toimintaan. Yhdessä Marttilan yhdistyksen kanssa Tarvasjoki järjesti piirin kesäjuhlan 1983. Piirin joululeh-teä ollaan yhdessä oltu toimittamassa, tuettu ilmoitusten hankintaa ja myyty aktiivisesti. Yhdistyksellä on aina ollut edustus myös Suomen Sotaveteraaniliit-ton liittopäivillä ja monesti on päiville tehty retki täydellä autolla. Veteraanit muistavat myös kuinka Tarvasjoelta osal-listuttiin jo 1974 Turussa ja 1975 Helsin-gissä veteraanien marssiin yhdessä yli 20 000 veljen kanssa.

Naisjaosto perustetaan ja tukijoita tulee lisää

Kesällä 1979 perustettiin yhdistykselle naisjaosto. Jaoston naiset ovat olleet suu-renmoinen apu veteraaniveljille niin ta-loudellisesti kuin henkisesti. Veteraani-naiset ovat olleet mukana toiminnassa niin yhdistyksen kuin piirinkin tasolla. He ovat järjestäneet tarjoiluja usein vä-kirikkaisiinkin tilaisuuksiin ja kartutta-neet taloutta mm. myyjäisin. Veteraani-veljet ovat olleet kiitollisia naisjaoston korvaamattomasta tuesta 25 vuoden ai-kana. Naisjaostoa ovat johtaneet Kerttu Vyyryläinen 1979 - 1981, Saara Rönne-maa 1981- 1991, Inkeri Laurila 1992-1996 ja Hilikka Kujanpää vuodesta 1997 edelleen.

Sotiemme veteraaneja yhdistäväksi yhteiseksi tunnuksiksi lyötettiin Puolus-tusvoimien toimesta Tammenlehti-tun-nus, jota ryhdyttiin jakamaan 1986. Vuon-na 1987 vietettiin ensimmäisen kerran kansallista veteraanipäivää. Siksi nime-ttiin huhtikuun 27. päivä, jolloin Lapin sota ja samalla Suomen osuus toisessa maailmansodassa olivat päättyneet 1945. Siitä lähtien on myös Tarvasjoella päivää vietetty veteraanipäivätoimikunnan suun-nittelemalla juhalla Seurakuntatalossa, jossa kunta on tarjonnut yhteisen aterian.

Lions-klubin ja veteraanien yhteistyöl-lä pystytettiin veteraanikivi, joka 8.10.1989 paljastettiin Kenttätuvan mä-elle, josta Tarvasjoen miehet olivat lähte-neet niin talvi- kuin jatkosotaan. Aidolle paikalle pystytetty komea, 22 tonnia pai-nava, muistokivi kenttätykkeineen on vähän pitäjän keskustasta syrjässä jäänyt liian vähälle huomiolle. Se kertoo kui-tenkin jälkipolville mistä alkoi Tarvasjo-en miesten taistelu itsenäisestä isänmaas-ta, ja joiden taistelujen muistoa ja velje-yyttä Tarvasjoen Sotaveteraanit tahtovat vaalia ja jatkaa.

Vuosituhanneen vaihteessa veteraanit päättivät kirjoittaa Tarvasjoen miesten ja naisten sotatiestä kertovan kirjan ja sii-hen liittyvän matrikkelin. Yhdistyksen tukijäseniksi oli ryhdytty ottamaan mui-ta kuin veteraaneja jo vuodesta 1990 alkaen ja heidän apuaan tarvittiin eriko-isesti nyt kirjan matrikkelia luotaessa. Niinpä vuosikokouksessa 28.3.2003 pe-rustettiin yhdistykselle tukijaos, jonka puheenjohtajasta tuli myös johtokunnan jäsen. Pitkän valmistelun jälkeen kirja valmistui keväällä 2002 ja se julkistettiin veteraanipäivänä 27.4.2002. Kirjaa pi-detään yhtenä parhaista yhden pitäjän sota-ajasta kertovista veteraanikirjoista, jonka matrikkeli saatiin hyvin kattavaksi myös kuvineen. Kirja on laajalti levinnyt

Eräs vanhimpia Tarvasjoen yhdistyksiä on Nuorisoseuran, Maamiesseuran ja Työväenyhdistyksen ohella SLEY:n Tarvasjoen osasto, joka tänä vuonna täyttää 100 vuotta.

Itse SLEY eli Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys on perustettu jo 1873 evankelisen herätysliikkeen julistus- ja julkaisutoiminnan ja lähetystyön keskusjärjestöksi. Yhdistyksen päätarkoitus on ollut osana Kristuksen kirkkoa viedä evankeliumin ilosanomaa Jeesuksen pelastustyöstä niin kotimaahan kuin lähetysmaihin.

SLEY:n toiminta on jaettu Suomessa 13 piirijärjestöön ja 360 seurakunnalliseen paikallisosastoon. SLEY:n paikallinen toiminta tapahtuikin seurakuntien kanssa juuri paikallisosastojen ja ystävien välityksellä. Toiminta-ajatuksenaan SLEY haluaa tässä monenlaisten ahdistusten ja vaatimusten maailmassa välittää ihmisille Jumalan sanan ydintä ja hienointa lahjaa, ilmaista armoa Jeesuksessa ja näin vapauttaa ihmiset rakastamaan ja palvelemaan lähimmäisiään tässä ajassa ja arjen elämässä.

Evankelinen herätysliike Tarvasjoella

Herätysliikkeet kulkivat yli Suomen 1800-luvulla uudistaen Suomen kirkkoa ja kansan hengellistä elämää omakohtaisen uskon ja siitä nousevan elämän vaihtuessa koko yhteiskuntaan. Se oli alkuna sääty-yhteiskunnan murtumiselle osoittaessaan kaikkien ihmisten olevan samanarvoisia Jumalan edessä. Hengellisellä herätyksellä oli myös suuri vaikutus kansalliselle heräämiselle ja kansan sivistystason nousulle, korostaessaan luku- ja kirjoitustaidon merkitystä Raamatun ja hengellisen kirjallisuuden sanoman ymmärtämisessä.

Evankelisen herätysliikkeen isän F. G. Hedbergin toimiessa pappina Paimiossa, Pöytyällä ja Kaarinassa herätys levisi vähitellen koko Lounais-Suomeen. Kun 1880-luvulla ryhdyttiin järjestämään suuria, monipäiväisiä evankeliumijuhlia mm. Loimaalla, Turussa, Tammelassa ja Ypäjällä, osallistuttiin myös Tarvasjoelta niille ja kotiseurat seurakunnassamme yleistivät.

Suurempi koko pitäjän kattanut herätys syntyi Tarvasjoella 1890-luvulla. Sen sytyttäjänä oli erityisesti Yrjäntylän Herrasmannin isäntä J. F. Fingerroos. Historia kertoo hänen hengellisestä heräämisestään näin: ”Näihin aikoihin kävi paikakunnalla usein lähetysseurakunta Pietari

PERINTEITÄ JA NYKYPÄIVÄÄ

SLEY:n Tarvasjoen osaston johtokunta 1910. Edessä pöydän takana pj. J.F. Fingerroos. Kuva osaston arkisto.

Japaninlähetysompeluseura Minne Laineen luona meijerillä 1910-luvulla. Kuva osaston arkisto.

Kurvinen, jonka saarnoista Fingerroos oli saanut syviä vaikutteita. Lukiessaan kammarissaan uudenvuodenpäivänä 1893 Lutherin postillaa, hänelle selvisi, että hän sellaisenaan, kaikella elämällään kadotuksen ansainneena oli kuitenkin autuas Jumalan lapsi lunastuksen ja kasteen perusteella. Sanomaton ilo valtasi hänet. Useita päiviä puhui hän lakkaamatta kotivälleen suuresta onnesta ja autuudestaan, sekä kehotti perhettään heti vain yksinkertaisesti uskomaan, että Kristuksen kalliissa veressä ovat kaikki synnit anteeksi annettu ikuisiksi ajoiksi.”

”Uskoon tulostaan lähtien Fingerroosista tuli Tarvasjoen ja lähiseudunkin evankelisten johtomies. Hän järjesti seudulle hartaushetkiä ja evankeliumijuh-

lia, joissa hän itse toimi myös puhujana. Herrasmannille hän järjesti kesäisin evankeliumijuhlan, jossa juhlapaikkana oli koivuhaka talosta joelle päin. Juhlat kestivät monta päivää ja puhujia oli toistakymmentä. Kuulijoita saapui kautta Lounais-Suomen jopa tuhatmäärin. Juhlan ravintola vaati suuren henkilökunnan ja tienvarsille tuli yksityisyrityksiäkin. Paikakunnan talot majoittivat juhlille tulleita sukulaisia ja ystäviä.”

Tuo 1890-luvun evankelisuus oli Tarvasjoella pääasiallisesti maallikkoliike, jossa puhujina toimivat maallikkosaarnaajat olivat usein kouluja käymättömiä maanviljelijöitä ja käsityöläisiä. Vasta 1900-luvulle tultaessa mukaan tuli enemmän koulunkäynejä pappeja, opettajia

ja virkamiehiä. Tarvasjoen kappalaiseksi tuli 1901 pastori Edvin Schönberg ja arkkipiispa Gustaf Johansson tuli pitämään tänne isänsä synnyinpitäjään piispantarkastusta samana vuonna. Kerrotaan, että J.F. Fingerroos piti piispalle ja hänen seurueelleen kodissaan päivälliset pastorin puolesta. Näillä päivällisillä puhunut arkkipiispa arvosteli evankelisuutta erityisesti maallikkosaarnasta, sillä Jumalan hän sanoi olevan järjestyksen Jumalan ja toimivan kirkkonsa kautta. Arvosteluun isännän tiedetään vastanneen, ettei hän tiedä onko hänen saarnansa Jumalan tahdon vastaista, mutta se on, jos estetään evankeliumia julistamasta.

SLEY:n Tarvasjoen yhdistys perustetaan

J. F. Fingerroosin aloitteesta Tarvasjoelle oli perustettu jo 8.9.1904 Evankelisluterilaisen Nuorukaisyhdistyksen osasto, jossa hän toimi puheenjohtajana. Tämä osasto muutettiin 1.12.1906 Herrasmannilla pidetyssä juhlassa Tarvasjoen – Karinaisten Nuorisoliitto-osastoksi eli nykyiseksi SLEY:n Tarvasjoen osastoksi. Tuossa evankeliumijuhlissa oli puhujina Loimaan kirkkoherra rovasti Chr. Sjöblom, pastori Verner Niinivaara ja opettaja Emerik Lyytinen. Osaston ensimmäiseen johtokuntaan valittiin puheenjohtajaksi J.F.Fingerroos, sihteeriksi opettaja Maiju Seimelä, emännät Maria Värri, Emilia Tuomola ja Maria Heikkilä, neidit Ida Värri, ja Anna Uusitalo sekä maanviljelijät Vihtori Töyry, Kalle Paavola, Kalle Siikarla, Heikki Heikkilä ja Kalle Uusitalo.

Jo ensimmäisenä vuonna jäseneksi liittyi 201 jäsentä. Toiminta oli alusta asti vilkasta, mistä kertoo useat vuosittain pidetyt evankeliumijuhlat ja yli 30 hartaushetkeä. Japaninlähetysliikkeen hyväksi toimiva ompeluseura oli alkanut 8.9.1906. Fingerroosin myytyä Herrasmannin ja muutettua Rauhalinnaan sen evankeliumijuhlat loppuivat. Fingerroos osti Tarvasjoen vanhan pappilan, jonka purettuaan rakensi sen paikalle omilla varoillaan 1910 rukoushuoneen osaston toimitiloiksi. Nykyisin sama rukoushuone toimii Tarvasjoen seurakuntatalona.

Rukoushuoneen vihkiäisjuhlaa vietettiin 5.2.1911. Vihkiäispuheen piti juuri itse näistyneen Tarvasjoen seurakunnan ensimmäinen kirkkoherra Kaarlo Turtola. Vajaa vuosi rukoushuoneen valmistumisen jälkeen 22.1.1912 J.F. Fingerroos kuoli.

jatkuu seur. sivulle

jopa pitäjän ulkopuolelle, erikoisesti maamme kirjastoihin.

Hallinto ja nykypäivä

Yhdistyksellä on onni ollut saada pitää asioiden hoidossa pitkään uurastaneita toimihenkilöitä. Perustavan kokouksen koolle kutsunut Viljo Laine johti yhdistystä alusta asti vuoteen 1980, jolloin sairaus pakotti hänet luopumaan tehtävästä. Hänen seuraajansa Pentti Satopää ahkeroi puheenjohtajana viimeiseen iltahuutoon asti 1991. Satopään jälkeen puheenjohtajaksi valittiin 1991 Arvo Tolvanen, jonka vakaassa johdossa yhdistys on ollut viimeiset 15 vuotta. Tänä vuonna hänet valittiin jatkamaan kunniapuheenjohtajana. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Kalervo Mäkinen veteraanisukupolven ulkopuolelta.

Pitkään toimivat myös sihteerit. Erkki Laurila oli sihteerinä vuodet 1966 - 1971. Häntä seurasi Armo Laine 1972 - 1981, Antti Vastamäki 1982 - 1986, Jaakko Rönemaa 1987 - 1997 ja Pentti Kujanpää 1997- 2005. Nykyinen sihteeri Turka Mäenpää on myös tukijäsenten sukupolvenä kuten vuonna 2000 rahastonhoitajaksi valittu Juhani Kuukkala. Hän on jatkanut Antti Vastamäen pitkää rahastonhoitajan uraa. Tukijaoston puheenjohtajana on alusta asti toiminut Raimo Rauhalo.

Lauri Heimonen kirjoitti jo 15 vuotta sitten: ”Tiedämme mitä on tapahtunut ja tunnemme kiitollisuutta siitä mitä olemme saaneet. Katseemme ei kuitenkaan

Veteraanien edustajat onnittelemassa 2002 veteraaniveli Erkki Laurilaa 85-vuotispäivänään. Kuva Hilikka Kujanpää.

Matkalla Liittokokoukseen ovat retkeläiset kokoontuneet ryhmäkuvaan lounastauolla Juvalla 10 vuotta sitten. Kuva Hilikka Kujanpää.

yllä tulevaisuuteen. Emme tiedä mikä on tämän yhdistyksen kohtalo ja tila vaikkapa vuosikymmenen, parin kuluttua, kun enimmät veljemme on viikate vienyt, eikä jäljelle jääneistä ole kuntonsa kohottajiksi. Mikä on silloin edessämme?”

Hän jatkaa: ”Lapset ja lastemme lapset, teidän nyt vuoronne on. Kuulkaa kutsumme ja liitytkää meihin. Tulkaa tupailtoihimme, liitytkää retkikuntiin, kiinnostukaa tapahtumista, josta vain me osaamme kertoa!

Luovuttakaa luovuuttanne ja elämänhaluanne meille, että kestäisimme ponisteluissamme vielä pitkään tällä yhteisellä kohtalontieillämme. Tulkaa sisariksi veljiksi veljien keskelle – veljien, jotka eivät veljeä jättäneet.”

Tunnuksen omaavien veteraanien määrä on Tarvasjoella jo laskenut 47 henkeen, kun heitä toiminnan alkaessa oli yli 150 ja vielä 15 vuotta sitten 128. Vanhin elossa oleva veteraani on jo täyttänyt 92 vuotta ja nuorimmat ovat 80-vuotiaita. Ikävuosista huolimatta he ja samaa ikäluokkaa olevat veteraaninaiset ovat edelleen aktiivisesti ja virkeästi mukana yhdistystoiminnassa ja yhteiskuntaelämässä. Elämänmyönteisinä ja reippaina nämä kunniakansalaiset lähtevät toimintansa seuraavalle vuosikymmenelle.

Tarvasjoen Sotaveteraanien 40-vuotisjuhlaa vietetään sunnuntaina 17.9.2006. Juhla alkaa jumalanpalveluksella ja kunnianosoituksilla haudoilla ja jatkuu pääjuhla Tarvas-Hovissa.

PAPIN TERVEHDYS!

Ihanaa, kun on kesä. Olen koittanut tänä vuonna oikein nauttimalla nauttia alkukesän valoisista illoista. Vielä hetki sitten ehtoon edellä jo hämärsi ja pian taas jo pimeys voittaa valon. Alkukesässä on hienoa herkkyyttä – vaaleanvihreä koi-vunlehti päästää hentoudellaan auringon säteen lävitseen. Työmatkallani Paimiosta Tarvasjoelle saan katsella kauniita maisemia – joka päivä luonto on erilainen. Yksi päivä piti oikein pysähtyä katselemaan kahta lähekkäin kasvavaa – kaartuvaa -valkorunkoista koivua, jotka kukoistivat uutta elämää. Maisema oli kuin vanhasta Suomi-elokuvasta konsanaan, vain kansallispukuinen neito puutui runkoon nojailemasta.

Illalla luonto hiljenee, tuuli tyyntyy, nurmen kukat sulkevat sylinsä. Kuin omakin mieleni tyyntyisi, päivän moninaiset kiireet ovat takanapäin. Yksi elämäni päivästä on jälleen ohi. Jumalan armosta sen sain elää, sain kohdata monta ihmistä. Katseeni löysi monta silmäparia.

Kastekodissa kohtasin pienen ihmisen avoimen ja puhtaan katseen. Täynnä hämmästystä ja ihmetystä nuo pikkuisen silmät katselivat. Hymyilimme toisillemme. Vauva on Jumalan luomistyön lahja vanhemmille. Saamme kiittää Jumalaa siitä, että Hän antaa lapselle tulevaisuuden ja toivon. Kastejuhlissa saan kerta toisensa perään elää todeksi, että Jumalan valtakunta todella kuuluu lapsille.

Rippikoulussa kohtasin epäilevän ja pälyilevänkin katseen. Tuntui siltä, että minusta ajateltiin, ”mikäs tyyppi toi Outi-

Seurakunnan työntekijöiden virkistyspäivänä luontoretellä. Kuva seurakunta.

pappikin oikein on?”. Koko syksyn ja kevään koitimme tutustua toisiimme vaihtelevalla menestyksellä ja viisi päivää leirillä intensiivisesti kävimme käsiksi kristinuskon perusasioihin. Ihmeteltiin Jumalan suuruutta ja sitä, miksi ihminen uskoo. Konfirmaatiopäivänä katseemme jälleen kohtasivat – alttarilla. Herran pyhää ehtoollista nauttiessaan nuori nosti katseensa luottavaisena ja tyyneenä. Hän otti vastaan Kristuksen ruumiin ja joi kuolemattomuuden lähteestä. Konfirmaatiopyhänä on aina aihetta kiittää nuorista; hienoista ihmisistä.

Lauantai-iltapäivällä sakastiin saapuu nuoripari, vihkiminen on muutaman minuutin kuluttua. Ilmassa on kertakaikki-

sen iloista ja elämää täynnä olevaa jännitystä. ”Onhan sormus tallella?”

Minun on vaikeaa tavoittaa morsiamen tai sulhasen katsetta, koska he katsovat toisiaan.

Alttarilla he todella tahtovat Jumalan kasvojen edessä rakastaa toisiaan. Alttarillakin he vain katselisivat toisiaan, mutta kun siinä aivan heidän edessään seison, pääsen katsomaan heitä silmiin vuoronperään. Silmistä näkee, että sydämessä on rakkauden lisäksi paljon kiitollisuutta siitä, että kaikkien maailman ihmisten joukosta ovat he toisensa löytäneet. Kysymyksessä on loppuelämän yksi tärkeimmistä hetkistä: ”Haluan jakaa ilot ja surut kanssasi ja olla sinulle uskollinen, kunnes kuolema meidät erottaa”. Miten

Jumala onkaan osannut luoda toisilleen niin sopivat kumppanit?

Syntymäpäiväkäynnillä ikäihmisen kodissa tapasin seestyneet ja viisaat silmät. Siinä elämänmatkaa kerratessa nousivat silmiin vuoronperään ilon ja surun kyynleet. Muisteltiin naimisiinmenot ja lasten syntymät. Kerrattiin uudelleen, kuinka koti piti sodan takia jättää ja kuinka jäätin leskeksi. Lopuksi tultiin siihen tulokseen, että kumminkin on Jumala varjellut ja antanut kannettavaksi vain sen, minkä lapsensa on jaksanut kantaa. Kukaan ei ole merkkipäivänään kieltäytynyt ottamasta vastaan Jumalan siunausta, vaan päinvastoin todennut, ”sitähän tässä tarvitaan!”. Ja katseessa on ollut sellaista viisautta, jonka vain eletty elämä voi tuoda tullessaan; viisaudessa, iässä ja armossa.

Sairaalan valkoisessa huoneessa silitelen liidunvalkoisia hiuksia. Silmät ovat kiinni, hengitys on käynyt raskaaksi. Vaistomaisesti hengitän samaan tahtiin, kuin yrittäen auttaa. Laulan virren säkeistön: ”Kun päivä pilvinen tien pimentää, kun synkkä, raskas yö usein yllättää, niin katseen kaipaavan taivaalle kohotan. Käyn aina, Herrani, kohti sinua”. Silmät aukeavat hetkeksi ja katseesta näkyy vain ääretöntä väsymystä ja valmiutta viimeisen matkan tekoon. Silmät sulkeutuvat.

Jatkuvaa Jumalan siunausta toivottaen:
Outi-pappi

Sata vuotta sanankylvöä

SLEY:n Tarvasjoen osaston 100-vuotisesta toiminnasta voisi kirjoittaa vaikka kirjan, niin paljon tapahtumia tuohon aikaan sisältyy. Pääpaino osaston toiminnassa on ollut julistustyössä. Sitä ovat olleet evankeliumijuhlat, raamattupäivät, hartaushetket, raamattupiirit, hiljaisen viikon tilaisuudet, syksyn sana, lähetyspiirit, Siionin Kanteleen lauluillat. Lukuisilla retkillä on käyty, osallistuttu piiriin ja naapuriosastojen toimintaan, Valtakunnalliseen Evankeliumijuhlaan on tehty matkoja runsainkin joukoin. Yhdistyksen kirjoja, sanomalehtiä, jouluja pääsiäisjulkaisuja on myyty ihmisille vuodesta toiseen. Aina on löytynyt vapaaehtoisia kerääjiä, ravintolahenkilökuntaa, ohjelman esittäjiä jne.

Aivan kuin Herrasmannin evankeliumijuhlien jatkona on osasto jo 75 vuoden ajan järjestänyt suvisen evankeliumijuhlan Horristen Leppämäen puimaladossa. Juhlien alkuaajoista kerrotaan, että tunnettu tarvasjokelaissyntyinen runoilija, Piikkiön kirkkoherra A. V. Jaakkola oli kutsuttu käynnille synnyinpitäjänsä erään sairaan luokse. Samalla matkalla hän poikkesi myös Leppämäkeen, jonka pihapiirissä kulkiessaan hän muisteli entisajan evankeliumijuhlia ja sanoi uuden puimahuoneen hyvin sopivan juhla-paikaksi. Kehotuksesta innostuneena kylän nuoret siivosivat ladon ja juhlat järjestettiin kesällä 1932. Jo kerran sitä ennen oli kirkkoherra K. Turtola pitänyt juhlan samalla pihalla. Siitä alkaen juhlaa on joka kesä vietetty ja kuulijoita on edelleen saapunut runsaasti sanankuuloon, kuten jo yli sata vuotta sitten. Monesti on jo kysytty onko vanhanajan evankeliumijuhla enää nykyaikaista seurakuntatyötä ja järjestäjät ovat alkaneet väsyä, mutta aina on juhlien jälkeen todettu juhlilla olleen siunausta mukana.

Näin on SLEY:n osasto vuosisadan toiminnallaan tukenut seurakuntaa, rikastuttanut sen hengellistä elämää ja halunnut kirkastaa jokaiselle tarvasjokelaiselle evankeliumin ilosanomaa.

Juhlavuotenaan osasto yhdessä seurakunnan kanssa järjestää Leppämäen evankeliumijuhlan 28.6. ja osaston 100-vuotisjuhlan Seurakuntatalolla 24.9. 2006.

PÄIVÄKERHON KEVÄTKUULUMISET

esitetty päiväkerhon kevätkirkossa 28.5.2006

*Kevät monenkirjavainen
tänään on saatu päätökseen
nyt jo kesäkiikarilla
kurkkaamme kerhohuoneeseen.*

*Kerran viikossa päiväkerhoon
iloiset lapset kokoontui.
Toiset peräti kaksi kertaa
kirkonkylälle ilmaantui.*

*Aina hauska on tavata
omat kerhokaverit tutut
yhteinen leikki avata
ja vaihtaa kuulumiset, jutut.*

*Kerhossa paljon laulettiin,
piirrettiin ja muovailtiin.
Askarrettiin niitä näitä,
kastettiin vauva, vietettiin häitä.*

*Täytekakkukin taiteiltiin,
ja salaattiin hedelmät silputtiin,
siemeniä kylvettiin,
soittimilla soiteltiin.*

*Kadonneet numerot löydettiin
ja kellotauluun ne järjesteltiin.
Opeteltiin myös viittamaan
ja toiselle vuoro antamaan.*

*Autio saarikin löydettiin
ja pullopostia ihmeteltiin.
Kirjoja luettiin monta kiloa,
voi sitä jännitystä ja iloa!*

*Joskus kokeiltiin kangaspuita
tietokilpailuja ynnä muita.
Ilot, surut yhdessä jaettiin
ja usein silmät veessä naurettiin.*

*Maailmaa tutkittiin suurennuslasilla
ja välillä retkeiltiin Peppi-teltalla.
Toteutui kauppapuotikin
ja myynti saavutti maximin!*

*Joka kerhossa järjestäjä
pikkuhommissa autteli;
Osku-orava oksaltansa
nappisilmillään katseli.*

*Usein kuunneltiin tarinat, lorut.
Joskus myöskin pienet torut
todella harvoin pääsi porut.*

*Jokirannassa retkeiltiin,
nuotiosavuja haisteltiin,
onnenkiviä maalattiin,
käpylehmiä hoidettiin,
ja Veikka Vesseli tavattiin.*

*Kynttilänsytytysketkessä
hiljentymistä etsittiin
Taivaan Isä oli lähellä
kun rukouspostia lähetettiin.*

*Joka kerhossa eväämme
laulamalla siunattiin
ja aina täydestä vatsasta
ruoan jälkeen kiitettiin!*

*Vaan nyt jo tuli kesä
ja odottaa uimaretki.
On puussa linnunpesä
ja meillä juhliwa hetki.
Isommat kerholaiset
eskariin jo lähtevät
pienemmät kesälaitumille
ihan kohta kiirehtivät!*

Riitta Aaltonen, Heli Heikkilä

**Perinteistä
Evankeliumijuhlaa
vietetään
Horristen Leppämaässä
ke 28.06.2006 klo 11.00.**

Puhujina toht. Reijo Arkkila,
Keniasta piispa Richard Amayo
ja tal.joht. Sylvester Ochieng,
rovastit Risto Heikkilä
ja Jouko Kyyrö sekä
kirkkoherra Outi Niiniahio.

Päiväkerhon kevätkuuhla.

KANTTORIN KANTAATIT

Kahden ja puolen vuoden työrupeama lähestyy loppuaan. Tarvasjoen uusi kanttori Petri Kopponen aloittanee työnsä 1.8. On aika jäähyväisten ja muistelu- jen...

Kanttorin töitä olen tehnyt ”keikkape- riaatteella” eli aina kun tarvitaan olen tullut töihin. Olen saanut järjestää mu- siikkimatkoja ja tilaisuuksia myös omasta halustani, työntekoa ei ole rajoitettu seu- rakunnan taholta. Tulevalla kanttorilla on monia mahdollisuuksia edessään, musiikkijuttuja joihin varmasti Tarvas- joella löytyisi innostusta. Esim. kirkko- ja lapsikuoro, yhteistyö koulun kanssa, nuorten kanssa musisointi, palvelukes- kuksen musiikkihetket, yhteislauluillat. Onneksi musiikkityön johtokunta on hyvä työtoveri kanttorin työssä ideoi- neen ja toteutusapuineen.

Olen saanut elää todeksi Raamatun sanat ”Itkekää itkevien kanssa, iloitkaa iloitsevien kanssa.” Monet vainajat olen Outin kanssa saatellut hautaan. Hauta- jaisissa musiikki voi olla lohdun tuoja. Kukkalaitteiden säkeet saavat usein kan- torin silmäkulman parvella kostumaan. Niihin sanoihin on kätketty kaipaus ja kiitollisuus. Muistotilaisuudessa olen kokenut monta lämmintä kädenpuristus- ta. Hautajaisten myötä on myös konk- reettisemmin valjennut kristinuskon loh- tua tuova sanoma: elämä ei pääty kuole- maan.

Kaste ja vihkiminen ovat taas niitä ilon juhlia. Pieni lapsi on niin avuton, mutta häntä kantavat käsivarret vahvemmat – kummin, äidin, isän ja Taivaan Isän. Vih- kimisiin paneudutaan hartaudella, mie-

Kanttori pianon äärellä. Kuva seurakunta.

titään häämarssit ja yksinlaulut. Ilmassa on jännitystä ja väreilyä suuresta juhlas- ta myös kanttorin sydämessä - osin jän- nityksestä, kuinka sormet tällä kertaa häämarssin soittavat. Tunnelmallisimpia vihkimisiä ovat olleet pienet, muutaman todistajan tilaisuudet, joissa herkkä onni ja ilo täyttää jokaisen läsnäolijan sydä- men.

Jumalanpalvelus on se jokaviikkoinen, vaan ei mikään rutiinitilaisuus. On kuuli- joita enemmän tai vähemmän, joka kertaa valmistautuminen tulisi tehdä täydellä sydämellä. Niin pappi, kanttori kuin sun- tiokin saa kokea olevansa seurakunnan

palvelijoita. Suurempi väkimäärä antaa kyllä laululle pontta - Tarvasjoella on laulavaista kirkkokansaa! Iloa ovat tuot- taneet myös koululaisjumalanpalveluk- set, kun kirkkosalillinen lapsia laulaa innolla esim. suvivirttä.

Työyhteisö on asia jota varmasti kai- paan. Kun yhdessä puhalletaan samaan hiileen, on mahdollista saada aikaan asi- oita, jotka näkyvät myös ulkopuolisille. Erityisesti olen onnellinen, että olen tu- tustunut iäkkäämpiin ihmisiin. Olen saa- nut aistia heidän elämäkokemustaan, kiitollisuuttaan pienistäkin asioista. Olen todennut, että virkeä mieli ja huumori

auttavat jatkamaan elämää eteenpäin, myöskin se ettei olla jämähdetty paikoil- leen vaan ollaan valmiita omaksumaan uusia asioita tästä ajasta. Kuinka tärkeää onkaan nähdä muita ihmisiä eri tilanteis- sa.

Jotain negatiivistakin on jäänyt mat- kan varrelle. Koska tämä työ tapahtuu tietyillä kellon lyömillä, se vaatii per- heen ja muiden töiden joustamista. Aa- munavetasta olen kiirehtänyt kohti kir- konmäkeä. Työ painottuu viikonloppui- hin, jolloin lapsilla on vapaata. Työasiat pyörivät usein mielessä vaikei tahtois- kaan. Koulutuksen puutteen huomaa itse tilanteissa, joissa pitäisi olla erilaista soitto-ohjelmistoa. Tietyllä tavalla olen jaksanut tehdä töitä, kun olen tiennyt ettei tämä ole ikuista hommaa.

Parhaani olen tehnyt taitojeni mukaan. Kuten olen jo sanonut, en muuta paikka- kunnalta mihinkään. Hoidan kanttorin vapaapäivä- ja lomaturauksia mielellä- ni. Taidan jatkaa eläkekerhossa, Keva- kerhossa ja lähetyspiirissä ihan omasta mielenkiinnostani, kun niissä on ollut niin mukavaa. Entäpä sitten kinkerikier- ros... On kuitenkin osattava antaa tilaa uudelle työntekijälle ja hänen ideoilleen ja toimintatavoilleen. Ja toivottaa hänet lämpimästi tervetulleeksi Tarvasjoelle!

Kaikille kanssani matkaa tehneille SUURKIITOS!

Minna Mäkinen

MIKÄ OMAISHOITAJIEN VERTAISRYHMÄ?

Jokapäiväistä hoitoa, huolenpitoa ja läs- näoloa tarvitseva omainen muuttaa koko elämän niin hoitajan, kuin hoidettavan osalta. Omaishoitaja on hoitamiseen si- toutunut läheinen. Hänen sydämellään on etusijalla läheisen ihmisen hyvinvointi ja turva. Omaishoitaja tekee ansioihin katsomatta työtä läheisensä hyväksi niin, että kotona eläminen, oleminen ja toimi- minen olisi vammoista ja sairauksista huolimatta mahdollista.

Viime vuoden elokuussa tarvasjoella käynnistynyt omaishoitajien ryhmä on kokoonnutun ensimmäisen kauden syk- systä kevääseen. Alkuun lähdössä haet- tiin kokemuksia ja näkökulmaa toimin- nalle Liedon vastaavan ryhmän toimin- nasta. Ryhmän kokoontumisiin lähtikin mukaan heti runsas joukko asianosaisia.

Omaishoitajien tapaamisiin on kokoon- nuttu erilaisten teemojen äärelle. On vi- ritelty keskustelua kotien erilaisista ti- lanteista, hoitajan jaksamisesta ja jum- pattukin ollaan. On kuunneltu asiantun- tijoita; fysioterapeutti antoi neuvoja hoi- dettavan nostoihin, siirtoihin ja apuväli- neiden käyttöön, puheterapeutti luennoi afasiasta, Kelan asiantuntija etuuksista, korvauksista ja kursseista. Retkeilimme Turun Omaishoitokeskuksessa, jouluka- hvilla Liedon omaishoitajien kokoon- tumisessa ja kevään päätteeksi rentou- duimme uiskentelemalla Tarvashovissa.

Lisätiedon saaminen on joskus tärke- ää. Kuitenkin yhtä tärkeää on päästä vain puhumaan, jakamaan, kuuntelemaan ja tulemaan kuulluksi omien arkisten asioi- den kanssa. Omaishoitajien kokoon- tu-

misissa tärkeimmäksi on noussut mah- dollisuus olla hetki ”irti arjesta” kahvi- kupin ääressä ja kuitenkin sellaisessa joukossa, jossa samankaltainen elämän- tilanne antaa yhtenäisen pohjan keskus- teluille ja läsnäololle. Aina ei kuitenkaan kotoa pysty lähtemään edes pienelle päi- väkahvihetkelle. Arkea eletään päivä kerrallaan.

Omaishoitajien ryhmä Tarvasjoella kokoontuu kunnan ja seurakunnan yh- teistyöllä. Sen toiminnasta vastaavat van- hustyönjohtaja Raija Mellanen ja dia- koniatyöntekijä Kaisa Lahdenkauppi.

Nyt on kokoontumisissa kesätauko, mutta syksyllä jatketaan tapaamisia jäl- leen.

Kaisa Lahdenkauppi

Tarvasjoen kesäjuhlat
30.6.–2.7.2006

Sunnuntai-illan
perinteinen
kirkkokonsertti
2.7.2006 klo 20.00

Nicholas Söderlund, laulu
Kari Vuola, urut ja piano

Helatorstain aamuna kiipesi seurakun- tatalolta bussiin parinkymmenen lapsen ja aikuisen joukko kohteenaan Erakko, saari Airiston laidalla.

Kun viimeistä vesistötaivalta varten rakennetut kanoottilautat ja moottoroi- dummat kulkupelit saatiin tuuliseen ran- taan, alkoi vimmattu vapojen oionta ja siimojen selvitys. Hetkessä joukko oli tarttunut tositoimiin ja kukin löytänyt kallion kainalon tai kiven kolon, johon asettui kaloja narraamaan. Meitä äiti- ihmisiä oli paikalla kaksi ja me ”pesi- dyimme” nuotiopaikan läheisyyteen, teh- tävänä ruokahuolto. Saareen oli muuta- ma muukin käynyt pesiytyvässä. Maas- ta löytyi useasta paikasta haahkanpesiä. Joissakin emo hautomistyössä, joissakin kauniin vihreät munat hyljättyinä.

Pitkään jaksoi joukko heitellä ja odo- tella. Välillä kuului valittelua kadonneista kaloista, yhdeltä lensi kela meren sy- vyyksiin, toinen toi nuotiolle kaksi saap- paallista vettä, joltakin saalis karkasi...

Sitten saaren eteläkärjestä louhikon kainalosta kuului iloinen huudahdus. Jou- kon pienimmästä päästä ollut kalamies tempaisi vonkaleen kokoisen lahnan.

Saulin ”vonkale”! Kuva seurakunta.

KALARETKELLÄ

Onneksi ruokailua ei ollut jätetty aino- astaan kalansaaliin varaan, nimittäin ruo- ka-aikaan mennessä saadut lahna ja pari silakkaa eivät välttämättä olisi riittäneet koko joukon ulkoilmaruokahalun tain- nuttamiseen. Siihen tarvittiin pari kiloa makaronia, kolme kiloa lihapullataiki- naa ja monta litraa mehua.

Päivän aikana saimme nauttia kalasta- misen haasteista ja ilosta, yhdessäolosta, yksikseen olost, nuotiosavusta, eväistä, maisemista, venematkasta, melonnasta ja varsinkin merisään eri vivahteista; auringonpaisteesta, tynestä, tuulesta ja tiikusateesta (osan retkeläisistä tosin kasteli kanoottiin vastatuulella roisku- nut merivesi). Saalistakin tuli; toinenkin lahna ja läjä silakoita.

Illalla palasivat retkeltä väsyneet, mut- ta onnelliset aikuiset ja lapset kotikon- nuille.

Vielä jäi matkaa Pietarin kalansaali- seen, jotenka ensi keväänä mennään taas vonkaleita narraamaan.

Kaisa Lahdenkauppi

TARVASJOEN TYÖVÄENYHDISTYS 100 VUOTTA

Tarvasjoen työväentalo Vuorilinna. Kuva Satu Kleimola.

Yhdistystoiminnan juuret

Työväenyhdistysten alkujuuret lähtevät vuonna 1899 pidetystä Suomen Työväen puolueen perustamiskokouksesta. Suomen Työväenpuolueen toinen varsinainen edustajakokous pidettiin vuonna 1903 Forssassa, jossa nimi muutettiin Sosiaalidemokraattiseksi puolueeksi. Kokouksessa hyväksyttiin sosialistinen periaateohjelma, mikä loi ideologisen perustan myös työväenyhdistyksien toimintaan vuosikymmenien ajaksi.

”Vuoden 1905 suurlakko antoi voimakkaan herätteen Suomen työväenliikkeelle. Varsinkin maaseudulla perustettiin suurlakon jälkeisinä vuosina satoja työväenyhdistyksiä. Torppariväki maaseudulla alkoi osoittamaan oikeutettua tyytymättömyyttään sen aikuista sortojärjestelmää vastaan” kirjoittaa Tarvasjoen Työväenyhdistyksen 25-vuotishistoriikissa Suoma Ranta.

Suurlakolla oli tosiaan ratkaiseva merkitys työväenliikkeen kehitykselle. Saatiinhan suurlakon jälkeen, vuonna 1906, vahvistettua eduskuntauudistusta koskevat lait. Näissä uudistuksissa toteutettiin mm. yleinen ja yhtäläinen äänioikeus. Suomalainen nainenkin sai näin siis myös äänioikeuden, ensimmäisenä Euroopassa.

Uudistukset nostivat Työväenpuolueen jäsenmäärän kolminkertaiseksi ja työväenliike kehittyi joukkoliikkeeksi. Yhdistyksiä perustettiin torppareitten ja työväestön toimesta lähes jokaiseen kylään. Suomen Työväenpuolueella oli vuonna 1906 jo 937 alayhdistystä. Tarvasjoelle perustettiin jopa kaksi työväenyhdistystä. Euran ja Juvan alueelle perustettiin Tarvasjoen Työväenyhdistys ja Suurilan kylälle Työväenyhdistys Pyrkijä.

Tarvasjoen Työväenyhdistyksen perustava kokous pidettiin 5.6.1906 Euran kylässä Oskari Syrjälän talossa. Perustajajäsenet olivat N. Ranta, Aug. Kalliola, K. Ollinen, K. Tamminen, J. Hellström, J. Lehtinen ja O. Haaparanta. Yhdistys liittyi 2.7.1907 Suomen Työväenpuolueeseen. Tarvasjoen Työväenyhdistys ry. rekisteröitiin yhdistysrekisteriin 25.7.1907.

Oma työväentalo – Vuorilinna

”Yhdistyksen toiminta rajoittuikin alkuaikoina vain kokousten pitoon, joita enimmäkseen pidettiin Juvan Hovilla ja Tyllilän Prusilassa. Vähän myöhemmin yritettiin jo järjestää iltamia ja arpajaisia. Oli luonnollista, että yhdistys pian huomasi toimintansa vajavuuden ja hankaluuden vuokrahuoneissa, ilman omaa huoneistoa. Varat ja sopivan tontin ostoa haittavat tekijät vaikuttivat kuitenkin sen, että vasta maaliskuun 4 päivänä 1911 tehdyllä kauppakirjalla osti yhdistys maanviljelijä O. Lähteenmäeltä Euran kylästä Vuorilinna-nimisen, noin 29 aarin suuruinen maa-alueen 250 mk kauppahinnasta. Yhdistyksen talon rakennustyöt aloitettiin heti seuraavana kesänä. Rakennusaineiksi ostettiin maanviljelijä Kätylältä vanha riihirakennus, mikä talkoovoimin vedettiin rakennuspaikalle. Tässä yhteydessä voidaan mainita, että maanviljelijä A. Nissilä huomattavasti avusti yhdistystä tässä kaupassa, lainaamalla mm. rahaa. Rakennuksen perustyöt valmisti kivimies J. Saarinen ja N. Ranta sekä rakennustyöt vesikattoon asti K. Laine, J. Aalto ja

K. Nummila. Nämä työt suoritettiin palkkatöinä, mutta talo ei tällöin ollut vielä läheskään käyttökunnossa. Suurin osa talon valmistustöistä suoritettiin talkoovoimin, johon erittäinkin osallistuivat: J. Aalto, Fr. Hovi, A. Kalliola, K. Kujanpää, K. ja O. Mäkipää, J. Rannikko, L. Vesa, O. Syrjälä, J. Haapasalo ja E. Järvinen. Talon piirustukset oli laatinut rakennusmestari August Lietonen” kirjoittaa Suoma Ranta.

Tarvasjoen Työväenyhdistyksen toiminta oli hyvin vilkasta oman talon valmistuttua. Kokoontuminen oli nyt helppoa, kun oli tilaa. Yhdistyksellä oli oma näytelmäseurakin, joka kokoontui säännöllisesti ja valmisti monia näytelmiä. Yhdistyksen jäsenmäärä vilkkaan ja monipuolisen toiminnan ansiosta ylitti 100 jäsenen määrän vuosina 1916-17. Työväenyhdistykset muuallakin Suomessa rakensivat juuri samoihin aikoihin oman talonsa. Työväentaloja oli vuonna 1916 Suomessa jo 940:llä yhdistyksellä.

Kansalaissota

”Kuten muuallakin maassamme oli yhdistyksemme toiminta kansalaissodan aikana ja pitkän ajan jälkeenkin päin tykkäänä pysähdyksissä. Jäsenet melkein poikkeuksetta joutuivat sodan pyörteisiin, sekä siitä seuranneisiin julmiin jälkiselvityksiin, monen sieltä hengissä palaamatta. Tällä tavoin yhdistyksestämme poistuneina olivat: A. Heinonen, V. Hovi, V. Kujanpää, N. Nummila, K. Saarinen, N. Vuorinen, H. Vuorinen, J. Aalto, A. Helenius, N. Lity ja O. Syrjälä. Aineellisia tappioita kärsi yhdistyksemme myöskin tänä aikana, joskin vähemmässä määrin” kertoo yhdistyksen pitkäaikainen sihteeri Saima Ranta.

Kansalaissodan aikana valitettavasti työväentaloista useat poltettiin tai viranomaisten toimesta takavarikoitiin. Monelta yhdistykseltä vietiin siten näin toimintamahdollisuudet. Taloissa ollutta irtainta omaisuutta tuhottiin, kuten yhdistysten pöytäkirjoja ym. arkistomateriaalia. Käännös parempaan saatiin vuonna 1919, kun eduskunnassa hyväksyttiin uudet yhdistystoimintaa tukevat perustuslait. Lait toteuttivat vaatimuksen sanan-, kokoontumis- ja yhdistymisvapaudesta kansalaisille. Viranomaisten takavarikoimat talot luovutettiin uusien lakien nojalla yhdistyksille takaisin jolloin toimintamahdollisuudet palasivat lähes entiselle tasolle.

”Varsinaisten yhdistyksen kokousten lisäksi on järjestetty mm. keskustelukouksia silmällä pitäen osanottajien harjoitusta kokoustekniikkaan ja ajatustenvaihtoon eri kysymyksissä” kirjoitti Suoma Ranta yli 70 vuotta sitten yhdistyksen toiminnasta.

Työväenyhdistysten toimintaan kuuluvatkin tuolloin erilaiset valistustilaisuudet ja koulutustilaisuudet – elettiinhan aikaa, jolloin vahvistettiin eduskunnassa oppivelvollisuuslaki.

Vakiintunutta yhdistystoimintaa

Sotien hiljaiselon jälkeen työväenyhdistyksen toiminta vilkastui jälleen. Työväentaloa laajennettiin jolloin taloon saatiin monenlaista toimintaa. Raskaitten sota-vuosien jälkeen kansa halusi iloista ja ren-

toa yhdessäoloa. Työväentaloista kehittyi monilla paikkakunnilla 50-luvun lopulla ja 60-luvun alussa tuon ajan ”viihdekeskuksia”. Vuorilinnakin kuului alueemme suosituimpiin tanssipaikoihin. Siellä tanssittiin silloisten suosikkiesiintyjien mm. Henry Theelin, Tapio Rautavaara ja Mauno Kuusiston tahtiin.

Yhdistyksen jäsenistä lähes kaikki olivat tuolloin toiminnassa aktiivisesti mukana. Vuosikokouksien esityslistalla oli yhdistyksen toimihenkilöiden valinnan lisäksi vielä valittavana työväentaloon eri tehtäviin lukuisia toimijoita. Talolla järjestetyissä erilaisissa tilaisuuksissa tarvittiin ovimiehiä, lipunmyyjiä, pukusuojan hoitajia, järjestysmiehiä, ravintola-toimikunnan jäseniä, lämmittäjiä, siivoojia jne.

Yhdistyksen asiakirjoista on luettavissa, että Vuorilinna on toiminut myös majoitustilana. Vuonna 1956 talo annettiin vuokralle Turun tie- ja vesirakennuspiirille, joka majoitti taloon Turku-Hämeenlinna tieoikaisun työmaan miehistöä. Vuonna –57 yhdistys suunnitteli rakennettavaksi Vuorilinnaan elokuvien esittämistä varten elokuvakonehuonetta, mutta hankkeesta luovuttiin sen kalleuden vuoksi.

Työväentalojen perinteinen toiminta oli hyvin monipuolista. Siihen kuuluivat mm. opintokerhot, ompeluseurat, teatteri/näytämöseurat, laulukuorot ja orkesterit. Työväentalot olivat toisin sanoen kulttuurikeskuksia. Muuttuvasta ajasta kertoo J. Hakulinen kirjassaan Työväentalokysymys, että ”kasvavasta huviteollisuudesta tuli vahva kilpailija perinteisille iltamille, jotka olivat olleet työväentalojen taloudellisen toiminnan perusta”. Monelle pienelle työväenyhdistykselle tuli ylivoimaiseksi tehtäväksi remontoida taloja uusien vaatimusten mukaiseksi. Tämä kehitys hiljensi monen työväentalon ja rappeutuminen rakenteissa alkoi.

Tarvasjoen Työväenyhdistys onnistui pitämään toimintaa omassa talossaan aina vuoteen –73. Vuorilinnan hiljensi tuolloin täysin vasta valmistunut Tarvashovi. Aikakausi vaihtui ja Vuorilinna paikkakunnan toiminnallisena keskuksena sai jäädä. Tanssiväki ei enää halunnut tanssia ahtaassa hirsitalossa, kun tarjolla oli moderni ja ilmava palloiluhalli asianmukaisine sosiaalitiloineen. Yhdistys päätti vuokrata käyttämättömäksi jääneen Vuorilinnan ulkopuoliselle. Tilassa aloitettiin toiminnan 17.2.1975 puusepänilike Mat-

ti Laaksonen. Liike toimi Vuorilinnassa maaliskuun loppuun 1997 saakka, jolloin vuokrasopimus yhdistyksen toimesta päättyi.

Uusi vuosisata – haaste huomiselle!

”Siinä vaatimattomassa asemassa, jossa yhdistyksemme on ja toimii, ei sitä tietenkään voi verrata elinvoimaisiin ja jäsenrikkaisiin yhdistyksiin maassamme. Pieneksi ei kuitenkaan voi arvioida sitä vaikututusta, jota yhdistyksemme on välillisesti kunnalliselämässä tehnyt työväen hyväksi” kirjoitti Suoma Ranta. Yhdistyksemme on aatteellinen yhdistys, jonka toiminnallinen perustehtävä on edelleenkin jäsenistön ja kannattajien tahdon ja poliittisen vaihtoehdon esittäminen sekä yhteisten tavoitteiden ajaminen. Tätä ajamaan olemme kunnallisvaaleihin aina asettaneet omat ehdokkaamme, joista kuntalaiset ovat äänestämällä valinneet edustajansa valtuustoon.

Yhdistyksen pitkäaikaisina puheenjohtajina ovat toimineet O. Haaparanta, Fr. Säteri, Fr. Hovi, J. Aalto, N. Sola, O. Koskenheimo, O. Kalliola, J. Helenius, Vihtori Virta, Arvo Tuominen, Arvo Numminen, Erkki Kalliola, Kaino Nummila, Leo Tovio, Kaino Kalliola ja Tapio Rekikoski.

Tarvasjoen Työväenyhdistyksen suurena haasteena on Vuorilinnan palauttaminen entiseen kuntoon kuntalaisten ja eri yhteisöjen käyttöön. Yhdistys on nyt saanut talolle yhteiskunnallisen rahoituksen turvin perusparannussuunnitelman, jonka avulla taloa ryhdytään korjaamaan. Ongelmana korjaustyön aloittamiselle on vain innokkaiden talkoolaisten puuttuminen.

Vuorilinnan pihapiiri on jo saatu aktiiviseen kesäteatterikäyttöön. Yhdistys solmi vuonna 2002 pitkäaikaisen vuokrasopimuksen Tarvasjoen Nuorisoseura ry:n kanssa, joka rakensi kesäteatterin talon pihapiiriin. Tämän toiminnan kautta on Vuorilinna taas tullut tutuksi Tarvasjokisille ja ympäristökuntien asukkaille.

Tarvasjoen Työväenyhdistys ry. on osa kuntaamme ja siten myös osa Tarvasjoen historiaan. Työväentalo Vuorilinna kuuluu kuntamme vanhimpiin rakennuksiin, joten sen kulttuurihistoriallinen arvo on myös meille kaikille tärkeä ja vaalimisen arvoinen. Työväenyhdistys viettää merkkipäivänsä työn merkeissä, juhlimisen aika on Vuorilinnan peruskorjauksen valmistuttua.

Satu Kleimola

Puheenjohtaja

KUN LIIPARLASSA OLI ELÄMÄÄ

Olin mukana, kun Liiparlan Evestille oli tullut koolle kylän poikain tiistaiseura saunomaan ja keskustelemaan ajankoh- taisista asioista, mutta myös muiste- lemaan menneitä. Tällä kertaa mukana ol- leiden Tauno Evestin, Esko Maarosen, Paavo Lempan ja Timo Mynttisen puheet menivät ensiksi ympäröivään luontoon. Iltataivaalla kiisivät pääskyset. Lammen rannalla olevassa pesässä telkka hautoi muniaan. Palokärki ennusti huudoillaan huomiseksi sadetta. Lähitöllä tiedettiin kurjenkin taas pesivän. Puhuttiin myös kesyistä ketuista ja seudulle taas kotiutu- vista saukoista.

Puhe siirtyi Liiparlan kylän mennei- syyteen, aikaan jolloin pojat olivat lapsia ja nuoria. Sodan jälkeen Liiparlassa oli vain kaksi taloa, joissa asuivat Järvisen ja Vilpun perheet. Aikoinaan vauraan Liiparlan kylän talot olivat hävinneet ja ne omistava Kätylän tila oli raivannut niiden viljavimmat maat pelloiksi. Sodan jälkeisen asutuksen mukana Liiparlan kylään tuli 1947-1948 seitsemän uutta tilaa ja kylän asukasluku nousi nopeasti yli 50 henkeen. Aluksi kylään kulki vain huonokuntoinen peltotie, joka jatkui yli Savijoen Satopään kylään.

Uuden asutuksen saapuessa kylään tuli elämää. Nopeasti rakennettiin uudet talot ja niihin talousrakennukset. Lähes yötä päivää kuului kirveen kalke ja vasaran

pauke. Yhdessä rakennettiin uusi kylätie. Kauppa ja mylly saivat uusia asiakkaita ja koulut uusia oppilaita. Elettiin ahkeraa ja työntäyteistä elämää, mutta puutteesta huolimatta oltiin tyytyväisiä uuden koti- seudun oloihin.

Pojat muistavat kesäiset kala- ja uintiret- ket. Talvella hiihrettiin ja hypättiin kome- asti Evestin mäelle rakennetusta hyppyri- mäestä tavallisilla suksilla. Kesäsunnun- taisin käytiin pyhäkoulussa, joita johtivat Olga Evesti, Laura Mynttinen, Sirkka Lem- pa ja Esta Hemmilä. Pyhäkoululaisia oli ajoittain yli 30. Kanssakäymisen perhei- den välillä oli tiivistä ja lapset leikkivät keskenään usein milloin koulusta tai van- hempien antamilta töiltä ehtivät.

Kaupunginoja

Koko kylän elämän mullisti 1950-luvulla Turun kaupungin vedenotto-suunnitelma ja sen toteuttaminen. Laajeneva Turun kau- punki kärsi yhä pahemmasta raakavesipu- lasta. Aurajoen vesi ei enää varsinkaan kesällä riittänyt, vaikka sen vesivarastoja oli täydennetty mm. Savojärven vedellä. Kesällä 1955 julkistettiin suunnitelma li- säveden johtamisesta Paimionjoesta Savi- joen kautta Aurajokeen. Suunnitelman to- teuttaminen aloitettiin 1956 sopimuksen tekemisellä alueen maanomistajien kans- sa. Kaupunki osti Vilpun tilan maamasso-

ME PALVELEMME

Tarvasjoen Lions-veljet ryhmäkuvassa 40-vuotispäivänä. Kuva Riitta Aaltonen.

Veljet Kotiseutumuseota maalaamassa. Kuva Inkeri Vyyryläinen.

Mitä hyötyä on elämisestä, ellemmme pyri toteuttamaan jaloja päämääriä ja tekemään tästä sekavasta maailmasta paremman paikan niille, jotka elävät täällä meidän men-tyämme, pohti Winston Churchill aikanaan. Tuo lausahdus ei juuri osuvammin voisi kuvata Lions-toimintaa, jonka perimmäinen tavoite kiteytyy Lions-kirjaimiin: luovuttaa isänmaa onnellisempaan nousevalle sukupolvelle.

Lions-aate on kotoisin Yhdysvalloista, mistä se on vuodesta 1917 lähtien leviittänyt jo lähes 200 maailman valtioon. Tarvasjoen Lions Club onkin yksi maailman 37 000 klubista. Tarvasjoki sai oman klubinsa vuonna 1966, kun joukko ennakkoluulottomia paikkakuntalaisia kääri hihansa. He olivat Osmo Ahtinen, Taisto Elo-maa, Lauri Heitto, Hannu Kotamäki, Viljo Laakso, Matti Laaksonen, Kalervo Mäkinen, Urpo Numminen, Veikko Rekola, Reino Rostamo, Jaakko Rönne-maa, Eino Saari, Pentti Satopää, Leo Seppälä sekä Antti Vastamäki. Perustajajavlistä Kalervo Mäkinen on edelleen mukana toiminnassa. Tarvasjoen Lions Clubin 40-vuotista taitvalta juhlittiin Tarvashovissa huhtikuussa. Juhlavuonna kiertävä presidenttiys osui Tapani Sintosen kohdalle ja heinäkuussa alkavalla uudella kaudella klubin joukkoja johtaa Jarmo Frantti.

Oman paikkakunnan puolesta

Klubitoiminta on paljon muutakin kuin kokouksia ja iloisia illanviettoja, sillä Lions Clubilla on joukko erilaisia varainkeruu- ja palveluaktiviteetteja. Niiden avulla pyritään kehittämään omaa paik-

akuntaa ja tukemaan erityisesti nuoria, vanhusväestöä, sotien veteraaneja sekä muita avun tarpeessa olevia.

Viime vuosina klubin perinteeksi on muodostunut paukuttaa uusi vuosi käyntiin raketein palvelukeskuksen pihassa ja ilahduttaa siten keskuksen asukkeja. Vanhuksia autetaan myös kyydittämällä kirkkoon, tarjoamalla talkoapua vaikkapa talon kunnostukseen sekä muistamalla joulurahalla sotainvalideja ja –veteraaneja, joille klubi järjesti myös juhhalounaan kotimaamme 80-vuotispäivän kunniaksi. Vuonna 1989 klubi halusi osoittaa kunniaa sotaveteraaneille pystyttämällä Kentätuvan kalliolle muistokiven talvisotaan lähtemisen merkiksi. Itsenäisyyspäivän ohjelmaan kuuluu käynti sankarihaudalla, millä halutaan osoittaa kiitosta menneille polville.

Yksi varmoista kevään merkeistä on stipendien jako opinnoissaan onnistuneille koululaisille. Nuorten kasvua tuetaan myös järjestämällä nuorisovaihtoa ulkomaille sekä kouluttamalla paikallisia opettajia Lions Quest –kasvatusohjelman mukaan. Lisäksi klubi on esimerkiksi järjestänyt nuorille ja heidän vanhemmilleen suunnattuja huumevalistusiltoja sekä tukenut opiskelijoiden opintomatkoja ulkomaille.

Haasteita pelkäämättä

Jokavuotisten aktiviteettien lisäksi Tarvasjoen Lions Club on tarttunut myös yksittäisiin haasteisiin. 1960-luvun jälkipuoliskolla klubi oli vahvana taustavai-kuttajana, kun Tarvasjoen oman nuorisotalon, Tarvashovin pystyttämistä alettiin

suunnitella. Vuonna 1986 veljet siirsivät savisissa merkeissä Simolan (Saarnivaaran) hirsiaitan tietöiden alta uuteen paikkaan. Kun sama aitta 2000-luvun kunnostettiin, päretalkoissa kertyi työtunteja yhteensä 650, sillä puuhaa riitti aina puun kaadosta seinien puhdistukseen. Toinen esimerkki klubin monipuolisesta toiminnasta on viimeisyksinen Carmeninae-ryhmän esittämä musiikki-iloittelu, joka nauratti Tarvashovissa yli 300 kuulijaa. Viimeisin haaste, johon veljet tarttuivat, oli kotiseutumuseon maalaaminen tänä keväänä.

Vuosien mittaan on lisäksi mm. tuettu sotaveteraanien matrikkeli-hanketta, valvottu nuorisotilaa yhdessä muiden yhdistysten kanssa, viritetty linnunpöytä Tarvashovin liepeille, autettu hankkimaan vanhainkotiin ja palvelukeskukseen äänentoistolaitteet, annettu avustus Toksovan terveysaseman kunnostukseen, hankittu seurakunnalle virsikirjoja ja otettu osaa syöväntorjuntatalkoisiin.

Monet klubin aktiviteetit toteutuvat työntekijöiden käsien ja tukevien olkapäiden avulla, mutta aktiivista varojenhankintaakin tarvitaan. Tarvasjoen Lions Clubin perinteisimpiin varainkeruuaktiviteetteihin kuuluu paperinkeräys aina keräyslaivojen kunnossapidosta niiden tyhjentämiseen. Muista varainkeruuaktiviteeteista mainittakoon mm. jokatalvinen auraus-keppien pystyttäminen, paikallispuhelin-luetteloiden jakaminen Tarvasjoen kotitalouksiin sekä joulumyyjäisiin osallistuminen. Aiemmin klubin tuottoisimpiin varainhankintakeinoihin kuului veroka-

lenterin julkaiseminen, mutta siitä jouduttiin luopumaan 1980-luvun lopulla. Aika ajoi Lions-liitto järjestää valtakunnallisia kampanjoita. Siitä esimerkkinä Punainen Sulka –kampanja, jonka merkeissä on myyty joulukortteja ja siten tuettu mm. syöpätyötä sekä sotaveteraaneja ja –invalidia.

Ladyt ja veljet rinnakkain

Lions-toimintaan liitetään usein vain veljet, mutta etenkin Tarvasjoella myös naiset ovat olleet aktiivisia ja pyörittäneet omaa ladytoimintaansa. Ladyesimerkiksi avustavat verenluovutustilaisuuksissa, järjestävät eläkeläisille jouluisen puurojuhlan sekä tukevat säännöllisesti Kaarinan SOS-lapsikylän toimintaa.

Ladytoiminnan vuosien varrelle on osunut myös muutama iso haaste. Yksi sellainen oli uuden kirkkoherran virkaanasettamislounaan valmistaminen talkoovoimin yli 250 vieraille vuonna 2001. Toinen osoitus ladyjen aktiivisuudesta on Tarvasjoen ikioman ruokakirjan, *Tuuvaituita perunoita ja tarvaspaistia*, kokoaminen kansiin.

Omien touhujensa lisäksi ladyt puuhaavat miesten apuna mm. keittämällä kokouskahvit ja ottamalla osaa moniin miesten organisoimiin aktiviteetteihin. Yhteistä niin ladyille kuin veljille on se, että he ovat koko Tarvasjoen Lions Clubin 40-vuotisen historian ajan ahkeroineet noudattaen Lions-aatteen johtavaa ajatusta ”Me palvelemme”.

Leena-Maija Sintonen

Liipparlan lapset pyhäkoulussa. Opettajana Olga Evesti. Kuva Tauno Evesti.

Ojaan suistunut kaivinkone Turun kaupungin viemärityömaalla vuonna 1957. Kuva Tauno Evesti.

jen läjitystä varten ja Kätyylästä tontin pumppuasemalle.

Vuosina 1956-1958 suunnitelma toteutettiin. Rakennusliike Ruola suoritti maanrakennuksen ja rakennusliike Ahti rakensi pumppaamon. Tuon ajan kaivurikalustosta kertoo, että avoviemäri kaivettiin vielä ns. heittokauhalla, jossa vajereilla kauha vedettiin ylös. Hydraulikkauka ei kaivinkoneissa vielä tunnettu. Kaivuun ensi vaiheessa päätettiin rakentaa siltarumpu Evestin tielle, jotta heidän kulkunsa tilalle säilyisi. Alueen helposti vierivä sininen pohjasavi kuitenkin yllätti kaivurin ja kaivinkone kaatui maan alta pettäessä. Kaivurin nostoon tarvittiin katepillari ja hinauskas-

lustoa. Nostosta tuli paikkakunnan kansanhuvi, jota ainakin pikkupojat innolla tulivat katsomaan.

Pumppaamon rakentaminen ja viemärin kaivuu antoivat työtä suurelle miesjoukolle.

Näin myös paikkakunnan miehet pääsivät sivuansioille. Erittäin suuri työ oli avoviemärin lappeiden kattaminen turpeilla, jotta ne olisivat ruohottuneet ja kestäneet paremmin virtaavan veden. Kylän pelloilta nostettiin noin 40 x 40 sm turpeet, jotka siirrettiin ojaalle. Siellä tehtiin lukemattomia puupaaluja, joita lyömällä turpeeseen ne sidottiin penkereeseen. Ojan kaivuun aikana talvella maa

jäätyi syvältä ja se oli irrotettava ampu-malla. Vastaan tuli ojan pohjalla myös kallioita, jotka räjäytettiin poistettiin. Kova pauke oli pikkupoikien mieleen.

Pojat muistavat kuinka ahkerasti Eemil Räsänen Lotta hevosella siirsi turpeita. Hänen kärryissään oli Pekka Sihvon Tampereelta hankkimat sodanaikaisen Brewster-hävittäjälentokoneen pyörät ja akseli. Samanlaiset pyörät olivat myös Järvisen kärryissä ja ne on myöhemmin lahjoitettu ilmailumuseoon ainutlaatuisina Suomessa. Työstä saadut ansiot olivat urakapalkkoina runsaat, mutta maapohjasta ja erityisesti haitoista saadut korvaukset olivat mitättömiä. Alkuvuosina talvella

uuvottava vesi nousi usein pelloille järkeksi, kunnes jäät keväällä sulivat.

Kun pumppaamo oli valmis ja siirtoputki sekä avoviemäri rakennettu, alkoi veden pumppaaminen. Kaikkien mielestä pump-pujen teho oli uskomaton. Lasten iloja oli kesällä avoviemäriissä uiminen. Kovassa virrassa ei vastavirtaan jaksanut uida, mutta myötäiseenkin piti vauhtia pidellä penkan puutapeista. Usein niitä irtosikin, niin että alajuoksulla, Paappalassa, niiden tulosta jopa valitettiin.

Töiden Liipparlassa loputtua mukana olleet Tarvasjoen miehet saivat uutta työtä Somerolta, kun Hovirinnan säännöstely-patoa ryhdyttiin rakentamaan Pitkäjärvelle. Samaa opittua rakennustaitoa päästiin vielä myöhemminkin toteuttamaan mm. Saaristotien siltatyömailla Paraisilla. Vuonna 1970 Turun kaupunki siirtyi viemäri- ja muoviputkeen ja umpiviemäriä jatkettiin pidemmälle. Paljon on vettä virrannut Paimionjoesta Aurajokeen ja Liipparlankin kylä hiljentynyt noista elämän täyteisistä vuosista. Uusi sukupolvi on kasvanut 50 vuodessa ja silloiset poikaset kertovat isoisänsä noista ajoista jo lapsenlapsilleen.

Niin ilta jatkui muistellen, kunnes lämmitetyn saunan tuoksu jo kutsui kylpijiä vihtomaan kesän ensimmäisillä vihoilla ja jatkamaan keskusteluja muista aiheista.

Kalervo Mäkinen

ITSENÄISYYSPUHE 2005

Tarvasjoella fil.toht. Panu Rajala

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, lotat, hyvät naiset ja herrat

Itsenäisyyden arvo tuntuu meistä itses-tään selvältä, niin kansakunnan kuin yksilönkin kannalta katsottuna. Se on elävän kansakunnan edellytys, ja itsenäisyys on myös ihmisyksilön arvokas ominaisuus, joka massoituvassa ja viihteellistyvässä yhteiskunnassa on käymässä yhä harvinaisemmaksi.

Itsenäisyydellä on myös kääntöpuolensa. Joissain tapauksissa se johtaa yksinäisyyteen, mahdollisesti eristäytyvään asenteseen ja heikkouteen, jopa puolustuskyvyttömyyteen. Yhteistyökyky niin kansainvälisessä politiikassa kuin työelämässä näyttää tänään tärkeämmältä ominaisuudelta kuin itsenäisyys. Sekä kansan että kansalaisen tie itsenäisyyteen käy usein kriisien kautta, eikä itsenäisyys ole koskaan itsestään pysyvä, helposti säilytettävä olotila.

Itsenäisyys on pienen kansan suuri tavoite. Vanhat vakiintuneet kansakunnat, Ranska tai Englanti, eivät vietä itsenäisyyspäivää, sillä heillä on aina ollut oma itsenäisyytensä. Sitä ei ole tarvinnut taistellen hankkia, ylpeinä he voivat juhlia kansallispäiväänsä. Valtion yhdistyminen sotien jälkeen on jo toinen asia. Saksa ja Italia saavuttivat nykyisen hahmonsansa vasta pienten ruhtinaskuntien ja kirkkovaltioiden yhdistyttyä. Nämä taas menettivät itsenäisyytensä suuremman kokonaisuuden tarjotessa voimaa ja etuja. Historia on toistanut tätä vuoroliikettä, kuten vaikkapa Neuvostoliiton syntyminen ja hajoaminen osoittavat.

Ensimmäisillä itsenäisyysmiehillämme Sprengtportenilla, Jägerhornilla ja Klickillä oli vähän liian aikainen startti, kun he yrittivät irrottaa Suomea Ruotsin vallasta jo 1780-luvulla Kustaa III:n ryhtyessä onnettomaan sotaan Venäjää vastaan. Anjalan liitto kaatui, eikä Venäjän keisarinnaakaan tukenut suomalaisten pyrkimyksiä. Huomattakoon että näillä main varsin tunnetulla eversti Kustaa Mauri Armfeltilla oli kylliksi viisautta pysytellä tämän uhkayrityksen ulkopuolella, vaikka hänen setänsä, kenraali Carl Gustaf Armfelt oli Anjalan johtomiehiä. Kustaa Mauri oli viimeiseen saakka uskollinen kuninkaan palvelija ja ilmeinen realisti. Kun emämaa vaihtui, Armfelt siirtyi kivuttomasti korkeaan asemaan myös Venäjän keisarihuoneessa. Takinkääntäjä vai taitava taktikko, se tulee varmaankin uudelleen puntaroitavaksi vuoden kuluttua, jolloin Armfeltin syntymästä tulee kuluneeksi 250 vuotta.

Itsenäisyyden tavoittelu tässä maassa ei toden tullen kysynyt ensinnä realismia ja vielä vähemmän sulavaa sopeutumistaitoa. Tarvittiin huomattava annos uhkarohkeutta, pelurin henkeä ja pelotonta kaukonäköisyyttä. Tarvittiin näkemys ja sille myös toteuttajat.

Suomen jääkärit uskoivat 1915 saman tulevaisuuden unelman kuin Kosovon albaanit tällä hetkellä.

Kansainvälistä sovittelijaa ei kukaan lähettänyt Suomeen 1917 tai 1939, jolloin kansanmurha oli täälläkin lähellä. Itsenäisyysjulistus annettiin oikealla hetkellä, senaatin päätöksellä. Itsenäisyys oli itse vallattava ja itse ja yksin sitä oli täällä myös aseina puolustettava, kuten harvenevat veteraanit edelleen hyvin tietävät ja muistavat.

Palasin äskettäin Tallinnasta, missä pidettiin kirjallisuusiilta komeassa kirjastossa. Aiheena oli kansainvälisesti tunnetuin kirjailijamme Mika Waltari, jota on uudelleen ruvettu kääntämään viroksi neuvostovallan aikaisen boikotin jälkeen. Puheeksi nousi Waltarin salanimellä Nauticus välirauhan aikana 1941 kirjoittama kirja *Totuus Virosta, Latviasta ja*

Liettuasta. Kirjan tarkoitus oli osoittaa suomalaisille, että heimokansan valitsema tie, myöntyväisyys Neuvostoliiton esittämiin ehtoihin, johti maan miehitykseen ja kansakunnan täydelliseen alistamiseen. Suomalaiset valitsivat toisen tien, ja uhrauksista huolimatta se osoitautui menestykselliseksi. Maan itsenäisyys säilyi joskin kovilla rauhanehdoilla.

Virolaiset ovat siitä pitäen kadehtien ihailleet suomalaisten rohkeutta ja päättäväisyyttä. Tallinnan kirjallisuusiislassa he lisäksi hämmästelivät suomalaisten tarkkoja tietoja heidän omasta kurimuksesta. Suomalaiset tiesivät Viron kohdalonpäivistä kesällä 1940 enemmän kuin virolaiset itse! Koska Waltari pääsi Valtion tiedotuslaitoksessa toimiessaan käsi-siksi vakoilutietoihin ja Valtiollisen poliisin papereihin, hän pystyi kirjoittamaan yhä kriittisen tarkastelun kestäväen teoksen. Kiitosta sai Tallinnassa osakseen myös suomalaisen vastavakoilun korkea taso. Sen merkitystä sotaa käyvässä maassa ei voi väheksyä.

Jokainen aikakausi kirjoittaa historiaansa aina uudelleen. Minun ikäpolveni on voinut seurata, kuinka jyrkästi käsitksemme Suomen viime sotavuosista on muuttunut. Sotaveteraaneista emme nuoruudessamme 60- ja 70-luvulla paljon puhuneet, sen ajan painostavan hiljaisuuden muistavat varmaan parhaiten veteraanit itse. Oli suorastaan muotia vähätellä sotien merkitystä itsenäisyyden säilyttäjänä ja syyllistää suomalaisia päättäjiä sotiin ajautumisesta. Nuoria naisia, jotka lottina joutivat raskaaseen työhön ja elämänsä kovimpaan kokeeseen, tahdottiin vähätellä upseerien viihdyttäjinä. Heistä vallankin vaiettiin vuosikymmeniksi.

Kuinka toisin arvioidaankaan noita aikoja tänään historian tutkimuksen ja tiedotusvälineidenkin piirissä. Tuore elokuva *Lupaus* näyttää lottien sodan uudelleen tutkitussa valossa, radion suora keskustelu palautti toissailtana monia muistoja naisten itsensä kertomina ja ilalla katselemme taas televisioista, kuinka Marskin ritarien harvenevat edustajat marssivat ensimmäisinä presidentin linnaan. Täällä näemme joukossa monta ansioitunutta sotaveteraania. Talvisodan yksimielisyyys ja sata kunian päivää on palautettu jälleen arvoonsa. Monet ovat muistelleet, kuinka huumaava ja elämän läpäisevä kokemus tämä kansallinen tulikoe oli.

Satakuntalainen kirjailija Eino Hosaiaisteli Taipaleen lohkolle itäisellä Karjalan kannaksella. Taistelujen kulku oli yksinkertainen: pysyttiin asemissa ja torjuttiin ylivoimaista päälle tunkevaa vihollista. Kun jouduttiin taahas reser-viin, kiirehdiittiin tekemään vastaiskuja niihin kohtiin, missä linjoihin oli tullut murtumia. Kaikkea tätä häiritsi tehokkaasti vihollisen tykkilinen, lentokoneiden hyökkäykset, jatkuva unenpuute ja kiljuva pakkanen. Sodan viimeiset päivät Vuosalmella olivat jo epätoivon ja turtumuksen täyttämiä, mutta linjat kes-tivät loppuun saakka.

Eino Hosaia kirjoitti kokemuksistaan tuoreeltaan teoksen *Tuliholvin alla*, joka on edelleen parhaita sotakirjoja juuri tuon ajan tunnelmien tallentajana. Hosaia kuvaa kuinka taistelumieli nousi ”suomalaisen voiman pohjimmaisista uumenista” ja ”kansantahdon sulatusuuneista”. Hän puhuu Venäjän sokeasta hallitsemishimosta, joka ”murskaavan jyrän tavoin tahtois kulkea meidänkin ylitsemme”. Tehtävämme oli seistä vartiassa ”sillä portilla, jonka takaa loputtomat tiet johtavat Aasiaan.. ”Ajan henkeen kuuluvat kielikuvat olivat tuolloin totista totta, eivät mitään iskulauseita. Hosian käsikirjoituksen luku vangitun venäläisen luutnantin päiväkirjasta, josta ilmenee puna-armeijan keho johto ja sum-

mittainen strategia, oli välirauhan aikaan liian arkaluontoista tekstiä, ja se on julkaistu vasta nyt *Tuliholvin alla* -teoksen uudessa painoksessa, joka ilmestyi kirjailijan 100-vuotismuiston kunniaksi marraskuussa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran klassikkosarjassa. Mitä suositeltavin kirja näin itsenäisyyspäivänä.

Korpraali Eino Hosian elämä katkesi sitten jatkosodan ensimmäiseen hyökkäykseen Joutsenossa heinäkuun 19. päivänä 1941, jolloin venäläisen tarkk’ampujan luoti osui häntä päähän. ”Tuliholvin Hosian”, jona häntä joukko-osastoissa kutsuttiin, ura sammui samalla kirjailijana ennen kuin se ehti saavuttaa täyden kypsyytensä.

Jatkosota nähtiin meillä pitkään hävityn sotana, ja samaan tulkintaan päätyy tuon sodan suurin kirja Väinö Linnan *Tuntematon sotilas*, jonka elokuvaversio näillä hetkillä taas jyrättää voimalla televisioihin. ”Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto voitti, mutta hyvänä kakkosena tuli maaliin pieni sisukas Suomi”, kihertää ylen sankia priha Vanhala romaanin viimeisellä lehdellä. Väinö Jaloaara ottaa tappion vakavammin, hän sopertaa nyhkyttäen: ”Saimme kuulla.. Suomi on kuollut.. ja sen hautoja.. peittävi hanki.. ”

Näinhän ei sitten käynyt. Meidän aikamme historian tutkimus ei enää puhu tappiosta, vaan torjuntavoitosta. Talinlhantalan epäinhimilliset ratkaisutaistelut, joissa torjunta sinetöitiin, eivät mah-tuneet Linnan romaaniin eivätkä muutenkaan sotien jälkeisten vuosikymmen-ten keskusteluun. Vasta nyt ne on nostettu täydessä merkityksessään esiin samoin kuin sekin, että Saksan ilmavoimat autoivat ratkaisevasti Suomen torjuntaa tässä puna-armeijan viimeisessä massiivisessa suurhyökkäyksessä. Mitään ratkaisuja ei lopultakaan tehty turhaan. Vanhan ajopuuteorian sijasta nähdään nyt Suomen johtajien erittäin kylmäpäiset päätökset tilanteissa, joita vaikeampia ei voisi kuvitella. Silloin 1941 ja viimein 1944 oli valittava ruton ja koleran väliltä, kuten Max Jakobson on osuvasti todennut 1900-luvun historiaa käsittelevässä kolmiosaisessa muistelmasarjassaan.

Johdonmukaisesti myös ns. sotasyyl-listen kohtalo on tullut tänä syksynä uuteen tarkasteluun. Sotien aikainen presidentti Risto Ryti, suurlähettiläs T.M. Kivimäki, pääministeri Edwin Linkomies, ministeri Väinö Tanner ja neljä muuta johtavaa poliitikkoa Jukka Rangell, Henrik Ramsay, Tyko Reinikka ja Antti Kukkonen saivat Säätytalon näyttöoikeudenkäynnissä ankarat rangaistukset toimistaan Suomen johtajina vaikeana aikana. Uusissa tutkimuksissa ja arkistolöydöissä korostuu prosessin poliittinen ja jopa sisäpoliittinen luonne, joka tarvitsi toteutukseen meille vieraan taannehtivan lainsäädännön. Kova-hermoiset miehet kestivät enimmäkseen vammoita vankeuden, ja monet käyttivät sellivuodet tuotteliaaseen kirjalliseen toimintaan. Hyvin perustellusti on todettu, että sotasyylisten kunniaa ei tarvitse näidenkään tutkimusten jälkeen erikseen palauttaa, sillä sitä ei ole heiltä kansan silmissä koskaan vietykään.

Perustellulta tuntuu myös tutkimuksiin osallistuneen eurokansanedustaja Lasse Lehtisen heitto: nykyiset poliitikot tulisi tuomita vähän useammin linnaan, koska silloin ainakin muistelmien taso paranisi.

Arvoisat kuulijat

Itsenäisyytemme merkitystä ei tarvitse asetella kysymyksen alaiseksi, mutta samalla voimme huomata sen sisällön muuttuvan. Kansallista koskemattomuutta ei enää toivon mukaan tarvitse tulin-asein puolustaa, mutta mistä saamme tarvittavat aseet oman päätösvaltamme ja taloudellisen omavaraisuutemme puolustamiseksi? Samalla kun kiitämme so-tiemme lottia ja veteraaneja heidän uhrauksistaan ja suurista ponnistuksistaan

meidän jälkipolvien hyväksi, joudumme miettimään, mihin suuntaan Suomi on nyt menossa. Paljonko sillä on jäljellä sitä itsenäisyyttä, jota niin verisesti yli 60 vuotta sitten puolustettiin?

Pessimisti näkee Suomen hukkuvan EU:n byrokratian ja direktiivien sokke-loihin, oman elinkeinotoiminnan ja maatalouden kuristuvan meidän olojamme tuntemattomien päättäjien holhouksessa. Pessimisti näkee myös työpaikkojen katoavan kiihtyvällä vauhdilla kiinalaisen ekspansion ehtymättömään sulattamoon. Irtisanomisia puolustetaan ylikansallisilla markkinavoimilla, joiden käs-kyvultaan meidän on alistuttava. Yhtiö-pessimisti uskoo Suomi-nimisen yrityk-sen pian siirtyvän kokonaan yritteliäiden aasialaisten ja amerikkalaisten eläkeläis-osakkaiden omistukseen. Onko tämä enää mitään itsenäisyyttä?

Tätäkö varten tätä maata on rakennettu ja sen riippumattomuutta puolustettu? Tuskin sentään. Mutta tulevaisuuden haaste on valtava. Suomen on profiloiduttava, kuten tänään sanotaan, eli kirkas-tettava kuvaansa yhä kovenevassa maailmassa, jossa sodat käydään toisaalla globaalina, maailmanlaajuisen talouskilpailun, toisaalla sitä vastustavien epätoivoisten itsemurhauskujen muodossa. Yhdentyvät ja keskenään kilpailevat yritykset eivät tunnusta mitään perinteistä kansallista itsenäisyyttä - ainoastaan voiton maksimoinnin, joka sitten näyttäytyy meille fuusioina ja saneerauksina ja pitenevinä jonoina ns. kilometritehtaila..

Hyvät suomalaiset. Kuinka siis näin pienellä purrella selviämme maailman myrskyävillä merillä, joita odottamattomat luonnonvoimat vielä lisäksi myllertävät. Yhä useammat vastaavat: emme me pärjääkään. Siksi tarvitaan Euroopan unionia ja pian kai myös sotilasliitto Natoa. Yhteistyö, kuten alussa sanoin, on korvaamassa itsenäisyyden. Onko-han tämäkään lopullinen totuus.

Tämä kysymys ei ole tällä puheella eikä tässä tilaisuudessa ratkaistavissa. Seuratessamme EU:n suuria ongelmia ja yleismaailmallisen kriisinhallinnan muuttuvia muotoja, pohtiessamme osallistumistamme siihen olemme ehkä yhtä pimeä horisontin edessä kuin veteraanien polvi syksyllä 1939. Turvatakuut olivat silloin minimissään, ja nekin vähät pettivät. Ei niistä takuista nytkään ole kovin varmaa tietoa. Mitä vain voi tapahtua, vaikka elämme täällä näennäisen turvallisessa pohjolassa. Entistä itsenäisyyttä meillä ei enää ole eikä sillä ole samaa käyttöarvoakaan kuin menneinä vuosikymmeninä. Voimmeko toden tul-len luottaa vieraan apuun? Uskon useimpien sisimässään epäilevän tätä historian synkeiden kokemusten valossa. Ellet auta itseäsi, eivät sinua muutkan vaaran koittaessa riennä auttamaan. Ihminen on itsekäs olento, ja erityisen itsekäitä ovat valtiot, kaikkein kylmäverisimmin omaa etuaan ajavat suuret kansakunnat. Eivät ylikansalliset sotilasliitotkaan mitään vapaapalokuntia tai hyväntekeväisyysjärjestöjä ole.

J.K. Paasikiven kovaa realismia eivät vuosikymmenet ole kenneet rapauttamaan. Maantiede on historian ohella paras opettaja, eikä mihinkään suurvaltaan pidä luottaa. Kuinka puhuukaan lääkäri Sinuhe viiden vuosituhannen takaa: ”Sillä ihminen pahuudessaan on julmempi ja paatuneempi kuin virran krokotiili. Hänen sydämensä on kovempi kiveä. Hänen turhuutensa on tomua köykäisempi. Upota hänet virtaan, niin hän vaatteittensa kuivuttua on sama kuin ennen. Upota hänet suruun ja pettymykseen, ja jos hän nousee, hän nousee samana kuin ennen.”

Mutta huomattakoon, Mika Waltarin suuresta romaanista voidaan lukea myös päinvastainen toive: Ihminen voi muuttua ja hänen täytyy muuttua, jotta maailma pelastuisi.